

Annales Okulu Çerçevesinden Vivaldi'nin Dört Mevsim Konçertoları

Vivaldi's The Four Seasons From the Framework of The Annales School

Volkan IŞILAY⁽¹⁾

(1) Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

Volkan Işıl, İstanbul Üniversitesi
Müzikoloji Bölümü, Doktora Öğrencisi
E-posta: volkanisilay@gmail.com
ORCID: 0000-000-9385-7959

Atıf / Citation: Işıl, V. (2022).

Annales Okulu Çerçevesinden Vivaldi'nin
Dört Mevsim Konçertoları.
Porte Akademik Müzik ve
Dans Araştırmaları Dergisi, 23, 23-68.

Özet

Antonio Vivaldi'nin (1678-1741) Dört Mevsim konçertolarını (Op. 8 No.1-4; RV 269,315,293,297) disiplinlerarası bir yaklaşımla ele almayı hedefleyen bu çalışma, eserin bestelendiği çevreye odaklanmaktadır. Tarihi, diğer disiplinlerle iş birliği yaparak ele almayı hedefleyen Annales Okulu'nun coğrafya, iklim, toplum ve tarih odaklı tarihçilik anlayışı, bu bağlamda müzik eserini var eden kültürel yapıyı incelemek için model alınmıştır. Annales Okulu temsilcisi Fernand Braudel'in (1902-1985), coğrafya-iklim-toplum-tarih bağlantısının, coğrafya-iklim-toplum-müzik modeline uyarlanması olarak da yorumlanabilecek olan bu çalışma, klasik Batı müziği kanonunda popüler bir unsur haline gelmiş olan *Dört Mevsim Konçertoları*'nın, kültürel bir okuması olarak da değerlendirilebilir. Literatürde yer alan çalışmaların, eserin biçimsel özelliklerinin analizi veya metin-müzik ilişkisine yoğunlaştığı, ancak kültürel içeriğin yeterince irdelenmediği tespit edilmiştir. Coğrafya, çevre ve iklim ilişkisi bu kültürel yapının ortaya çıkarılması için, temel unsurlar olarak belirlenmiştir. Küçük Buzul Çağı olarak tanımlanan 15. ve 19. yüzyıl arasındaki iklimsel fenomenin, eserin bestelendiği Venedik şehri ve Kuzey İtalya coğrafyasıyla ilişkisi, zamanın ruhu, coğrafi özellikler, tarımsal üretim, şehir kültürü, konçertoyu sözel olarak betimleyen soneler ve müziğin kendisi, eserin bütüncül bir şekilde ele alınması için incelenen unsurlardır. Çevresel faktörlerin müziğe somut olarak nasıl yansıdığını göstermek için partiyonlar da kullanılmıştır. İçerik analizi yönteminin uygulandığı bu çalışmada öncelenen; coğrafya, iklim ve kültür ile bağlantılı olan çevresel unsurlar olmuştur. Bununla bağlantılı olarak, Annales Okulu mensubu tarihçi Fernand Braudel'in, çevreyi önceleyerek Akdeniz coğrafyasını ele aldığı yayınlar, Avrupa, Kuzey İtalya ve Venedik'in iklim tarihine ilişkin çalışmalar, klimatoloji araştırmaları ve görsel veriler (resim, gravür, 3D görüntü), coğrafya, iklim, tarım, toplum ve müzik ilişkisini kanıtlamak için kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, 15. ve 19. yüzyıl arasındaki Küçük Buzul Çağı olarak yorumlanan olgu, Venedik şehrinin zorlu coğrafyası, İtalyan köylülerinin doğadan duydukları korku, afet belleği, tarımsal üretim, festivaller, avcılık ve şehir kültürleri, müzik eserini var eden önemli unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Konçerto, insan ve doğanın ortak üretimi olarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Annales Okulu, Vivaldi, Coğrafya, İklim, Müzik

Abstract

This study aiming to deal with Antonio Vivaldi's (1678-1741) *The Four Seasons* (Op. 8 No.1-4; RV 269,315,293,297) with an interdisciplinary approach focuses on the environment in which the work was composed. The geography, climate, society and history-oriented historiography of the Annales School, which aims to deal with history in cooperation with other disciplines, has been adopted as a model to examine the cultural structure that creates the musical work. This study which can also be interpreted as the adaptation of the connection of geography-climate-society-history by Annales School representative Fernand Braudel (1902-1985) to the model of geography-climate-society-music, can be defined as cultural perusal of *The Four Seasons*, which has become a popular element of Western classical music canon. It has been determined that the studies in the literature focus on the analysis of the formal features of the work or the text-music relationship, however, the cultural content is not adequately examined. The relationship between geography, environment and climate have been determined as the basic elements to reveal this cultural structure. The relation of the climatic phenomenon, namely Little Ice Age between the 15. and 19. century with the city of Venice and Northern Italy where the work was composed, the spirit of the time, geographical features, agricultural production, urban culture, sonnets that describing the concerto verbally and the music itself are the elements that are examined in order to deal with the work in a holistic approach. Sheet music is also used to show how environmental factors are reflected in the music concretely. In this study, in which the content analysis method has been applied, environmental factors associated with geography, climate and culture have been prioritized. The publications in which Fernand Braudel dealt with the Mediterranean geography by prioritizing the environment, visual data (painting, engraving, 3D image), climatology treatises and studies on the climate history of Europe, Northern Italy and Venice have been used to prove the relationship between geography, climate, agriculture, society and music. As a result of the study, it has been determined that the climatic phenomenon, namely Little Ice Age between the 15. and 19. century, the difficult geography of the city of Venice, the fear of the Italian villagers from nature, the memory of disaster, agricultural production, festivals, hunting and urban cultures are significant elements that make up the musical work. The concerto has been interpreted as the joint production of human and nature.

Keywords: Annales School, Vivaldi, Geography, Climate, Music

1. GİRİŞ

Annales Okulu mensubu tarihçi Fernand Braudel (1902-1985) insan, iklim ve coğrafya arasındaki ilişkiyi tartıştığı *Tarih Üzerine Yazılar* başlıklı kitabında şu saptamayı yapar: “İnsan yüzyıllar boyunca iklimlerin, bitki örtülerinin, hayvan varlıklarının, ekinlerin, her şeyi altüst etme riskine girmeden kurtulmanın mümkün olamayacağı, yavaş yavaş kurulmuş bir dengenin esiri olmuştur” (2016, s. 58). İnsanın çevresel koşullardan kaçınılmaz olarak etkilenmesi, hatta ekolojik faktörlerle mücadele halinde olması, onun tarih yazımını coğrafya üzerine konumlandırmasına yol açar. Büyük savaşlar, komutanlar, hükümdarlar ve siyaset üzerine kurulan tarih anlatımını reddederek, dağlar, nehirler, denizler, tarım faaliyetleri, köylüler, afetler vb. unsurları merkeze alır ve tarihi bu şekilde anlatmaya çalışır. “...olayları tarih dalgalarının omuzlarında taşıdıkları yüzey çalkantıları, köpüklerin uç noktaları olarak betimler” (Braudel, 1980, s. 10; akt. Burke, 2014, s. 64-65). Sosyoloji, antropoloji ve coğrafya disiplinleri ile kurulacak temas araştırma nesnesinin röntgenini çekmek için büyük öneme sahiptir. Geçmişte yaşananların gerçek sebeplerini ortaya koymak için, dalgaların altına inilmesi gerekmektedir (Burke, 2014, s. 65).

20. yüzyılda beliren bu yeni tarihçilik anlayışı, 1980 yıllarında ortaya çıkan Yeni Müzikoloji (Fallows, 2011) akımının beklentileri ile benzerlik gösterir. Müziği özerk (*autonomous*) bir yapı olarak kabul etmek yerine (Beard&Gloag, 2005, s. 92) onun sosyoloji, antropoloji, coğrafya vb. disiplinlerle ele alınma ihtiyacı, tarihçilerin diğer disiplinlerden yararlanma hedefiyle kesişir. Nasıl ki Annales Okulu mensupları sadece büyük hükümdarlar, savaşlar ve siyaset tarihi üzerinden bir tarih okuması yapmaya tavır aldılarsa, müzikologlar da yalnızca büyük bestecileri merkeze alan ve eserlerinin biçimci analizlerine odaklanan araştırmalar yapmayı eskide kalmış bir yaklaşım olarak yorumlamaya başladılar. Bu tip çalışmalar,

bestecilerin biyografilerinin anlatımı ve eserlerinin yapı bakımından analiziyle sınırlı kalır (Işıltan, 2019, s. 9). Bu bağlamda, Annales Okulu ve Yeni Müzikoloji anlayışının yenilik arayışları arasında benzerlikler olduğu söylenebilir.

Tarihçilik ve müzikoloji alanında ortaya çıkan bu arayışın kökenine inilecek olursa, karşımıza 20. yüzyıl başındaki yapısalci paradigma çıkar. Ferdinand Saussure'in (1857-1913) dili başlı başına anlam üreten bir yapı olarak görmesi, "anlam nasıl ortaya çıkar?" sorusunun filoloji alanındaki incelemesine işaret eder. 1906 ve 1911 yılları arasında Saussure'in Geneva Üniversitesi'nde verdiği derslerden derlenen notlar, 1916 yılında *Cours de linguistique générale*¹ ismiyle yayınlanır (Hongur, 2017, s. 157). Bu çalışmada dil, göstergelerden meydana gelen büyük bir yapı olarak ele alınır. Öğelerin meydana getirdiği büyük bir bütün vardır ve bu bütün, öğelerin birbirleriyle olan ilişkilerinden meydana gelir. İnsan dili, yalnızca birtakım seslerin toplamı olarak düşünülemez. Dil, ses öğelerinin arasındaki bağlantılara göre oluşan düzenli bir dizgedir (Onart, 1973, s. 235).

Filoloji alanından, antropolojiye ve tarih yazımına sıçrayan yapısalcılık, araştırma nesnesine eğilme biçimlerini değiştirir. Yapısalci yaklaşımda, öğelerin birbirleriyle olan ilişkisi, senkronik bir şekilde hareket eder. Yapısalcılıkta, incelenen sistem, artzamanlı (diyakronik) değil, eşzamanlı olarak kabul edilir (Megill, 1979, s. 460). Tarih yazımının, 20. yüzyıldaki bu anlayıştan etkilenmesi kaçınılmaz olacaktır. Tarih akışını da büyük bir yapı olarak kavramsallaştıran araştırmacılar, kronolojik anlatımlar, savaşlar ve büyük hükümdarlar üzerinden yapılan okumaları yetersiz bulurlar. Yapısalcılık, tarihçilerin geçmiş yazılı metinlere anlam yüklemekle sorumlu oldukları iddiasını geçersiz kılar (Cohen, 1978, s. 177). Birbirlerini takip eden olaylar zincirlerinin yerini, öğeler arasındaki ilişkilere odaklanan eşzamanlı yaklaşım alır. Bu eşzamanlı yaklaşım, öğelerin aynı anda var oluşuna, yani disiplinlerarasılığa işaret eder. Tarihi bir olay ele alınırken; demografik, etnografik, coğrafi, iklimsel, ekonomik ve kültürel verilere ihtiyaç duyulur. Tarihsel olaylara ait öğeler çok fazladır ve hiçbiri gözden kaçmamalıdır.

Müzikteki yapısalci yaklaşım ise müzik teorisi ve daha sonra tarihsel müzikoloji alanlarında görülür. Müziği bir yapı olarak kabul ederek, müzik nesnesine analitik bir yaklaşım uygulamak, yapısalci yaklaşım ortaya çıkmadan çok önce, müzik analizi/teorisi alanında zaten uygulanan bir yöntemdir. Bu çalışmanın konusuyla alakalı olarak, üzerinde durulacak yapısalci yaklaşım, 20. yüzyıldaki Yeni Tarihsel Müzikoloji anlayışıdır.

Müzik nesnesinin, müzik dışı unsurlarla olan ilişkilerini dikkate almak, onu özerk olmaktan çıkararak, çevresel şartlardan etkilenen bir yapının parçası yapar. Müziğin çevresel ve sosyal koşullarla olan ilişkisini 20. yüzyılın başında ilk kez ortaya atanlardan biri, Jules Combarieu (1859-1916) olur. Combarieu, müziğin cevherini sosyal hayattan aldığını ve bu yüzden en popüler sanat olduğunu ifade ederek, müziğin yapısal kanunlara bağlı olduğunu altını çizer (1910, s. 13-15). Müzik sosyolojisi alanındaki temel kaynaklardan biri olan Max Weber'in (1864-1920) *Die rationalen und soziologischen Grundlagen der Musik*² (1921) başlıklı kitabı da müziğin sosyal şartlara bağlı olarak şekillendiğini açıklamaya çalışan bir çalışma olarak öne çıkar. Müzik ve toplum arasındaki ilişkiyi ele alan Sidney Finkelstein ve Zofia Lissa'nın çalışmalarında da sosyal yapının müzikle ilişkisini görmek mümkündür (Fubini, 2003, s. 116).

Annales Okulu'nun tarih yazımında uyguladığı eşzamanlı yaklaşım, Alman müzikologlar tarafından müzik nesnesini incelerken kullanılır. 20. yüzyılda yapısalci müzik tarihi yazımının ilk örneklerini veren isimler; Carl Dahlhaus ve George Knepler olur. Dahlhaus *Die Musik des Jahrhunderts*³ (1980) başlıklı çalışmasında sistematik müzikoloji ile yapısalci tarih yazımını birleştirerek yeni bir bakış açısı getirir. Bu çalışmada klasikleşen detaylı biyografik bilgilere, bestecilerin eserlerinin hikayesel anlatımlarına rastlamak mümkün değildir. Dahlhaus, yapısalci tarihçilik yaklaşımının müziğin sadece sosyal tarihini ortaya koymakla sınırlı

1 Saussure F. (2014), Genel Dilbilim Yazıları, Çev. Savaş Kılıç, İthaki Yayınları.

2 Müziğin Rasyonel ve Sosyal Temelleri

3 19. Yüzyılın Müziği

bir yaklaşım olmadığını ifade eder. Ona göre müzik tarihine yapısalcı yaklaşım, sadece sosyal rollere ve kuruluşlara odaklanarak sağlanamaz; estetik fikirler ve kompozisyon normları da müzik-tarih yapısını oluşturan elementlerdir (1983, s. 137). George Knepler ise *Musikgeschichte des 19. Jahrhunderts*⁴ (1961) başlıklı çalışmasında müziğin sosyal sınıflarla ilişkisini inceler. Klasik Dönem senfonisinin ve kompozisyon tekniğinin aydınlanmış İngiliz aristokrat sınıfı ile bağlantısını ele alan Knepler, burjuva müziğinin eğlendirici içeriğini de sınıfsal bağlamda inceleyerek müzik sosyolojisine vurgu yapar (Liu, 2010, s. 77). Müziği çevre şartları ile ele alan bu yaklaşımlar, 20. yüzyıldaki disiplinlerarası arayışa, yapısalcılığa ve Annales Okulu'nun etkisine işaret eder. Dahlhaus, yapısalcı tarih yazım metodunun Annales Okulu tarafından hayata geçirildiğini net bir şekilde ifade etmiştir (1983, s. 137).

Bütün bu veriler ışığında bir literatür değerlendirilmesi yapıldığı zaman, Vivaldi'nin *Dört Mevsim* Konçertoları'nı, Annales Okulu çerçevesi ve disiplinlerarası bir yaklaşım ile ele almanın, eserin anlamlandırılmasına yapabileceği katkı ortaya çıkmaktadır. Literatürde daha önce yapılan çalışmalara bakıldığı zaman, *Dört Mevsim* Konçertoları'nın biçimsel analiz ve müzik-metin ilişkisi bağlamında ele alındığı görülür. Biçim analizi ve sonelerin öznel yorumlamaları odağında ele alınan eser, kültürel bağlamda yeterince incelenmemiştir. *Dört Mevsim* Konçertoları'ndaki metin ve müzik ilişkisine odaklanan Türkçe literatürdeki bir çalışma, Buse Atasayar'ın 2021 tarihli "A. Vivaldi'nin Mevsimler Başlıklı Eserinde Metin ve Müzik İlişkisi ve "İlkbahar" Konçertosundaki Programlı Müzik Özelliklerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezidir. Emel Arslangiray'ın, *Vivaldi Venedik Violin* (2021) başlıklı kitabında da *Dört Mevsim* Konçertoları'nın müzikal analizlerini görmek mümkündür. İngilizce literatürde ise Nicholas Lockey'in 2017 tarihli "*Antonio Vivaldi and The Sublime Seasons: Sonority and Texture as Expressive Devices in Early Eighteenth-Century Italian Music*"⁵ başlıklı bir makalesi metin ve müziğe odaklanan çalışmalar arasında gösterilebilir. Eserin biçimsel özelliklerine ek olarak, kompozisyon ve metin ile olan ilişkisini ele alan Portekizce bir diğer çalışma; Paulo Roberto Peloso Augusto'nun, *Il Cimento Dell'armonia e Dell'Invention: The Four Seasons by Antonio Vivaldi*⁶ (2015) başlıklı çalışmasıdır. Tonalite, armoni ve melodi analizinin yapıldığı Kore dilindeki bir yüksek lisans tezi de literatürde mevcuttur (Jeong Min Joo, 2007). Vivaldi ve erken program müziği bağlamında İtalyanca dilinde yayınlanan Cesare Fertonani'nin *Antonio Vivaldi la simbologia musicale nei concert a programma*⁷ (1992) başlıklı kitabı da müzik-metin ilişkisinin ele alındığı bir yayım olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmada hedeflenen Annales Okulu mensubu Fernand Braudel'in coğrafya-iklim-toplum-tarih bağlantısını coğrafya-iklim-toplum-müzik boyutuna aktarmaktır. Klasik Batı Müziği kanonunda popüler bir unsur haline gelmiş olan Antonio Vivaldi'nin (1678-1741) 1725 yılında yayınlanan *Dört Mevsim* Keman Konçertoları⁸ üzerinden incelenecek olan bu ilişki, eserin şimdiye kadar dikkate alınmayan kültürel unsurlarına eğilmeyi amaçlar. Bu bağlamda düşünüldüğü zaman çalışmada öncelenen besteci değil; coğrafya, iklim, şehir, tarımsal faaliyetler, afetler ve zamanın ruhu olacaktır. Her bir mevsimi açıklayan soneler üzerine bestelenmiş olan konçertolar, erken bir program müziği örneği olarak da yorumlanır. Bu bağlamda sonelerdeki ifadeler, Venedik, Kuzey İtalya ve Avrupa'nın kültürel kodlarına ilişkin ipuçları barındırır. Konçertoyu sözel olarak betimleyen soneler, müziğin kendisi, iklim koşullarını irdeleyen

4 19. Yüzyılın Müzik Tarihi

5 "Antonio Vivaldi ve Görkemli Mevsimler: Erken 18. Yüzyıl İtalyan Müziğinde İfade Araçları Olarak Ses ve Doku"

6 "Uyum ve Buluş Arasındaki Mücadele: Antonio Vivaldi'nin Mevsimleri". "Il Cimento Dell'armonia e Dell'Invention" başlığı, konçertoların ilk basımında yer alan ifadedir.

7 "Antonio Vivaldi: Programlı Konserlerde Müzikal Semboloji"

8 14 Op. 8, No.1-4, RV 269,315,293,297

klimatoloji çalışmaları, Küçük Buzul Çağı⁹ olarak yorumlanan olgu ve Kuzey İtalya ilişkisi, afet belleği, coğrafya ve tarım, eseri yaratan karmaşık kültürel yapıyı ortaya koymak için incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Çalışmada toplanan veriler içerik analiziyle ele alınmıştır. İçerik analizinde, verilerin kavramsallaştırılması ve kavramlar arasındaki örüntülerin açıklanması, bu sürecin temel basamakları olarak değerlendirilebilir. Toplanan veriler detaylı analiz edilerek, çalışma yapılmadan önce açığa çıkmamış olan temaların ve boyutların deşifre edilmesi hedeflenir. Böylesi bir analizde birbirlerine benzerlik gösteren veriler, belirlenen belli bir çerçevede bir araya getirilerek, okuyucunun idrak edebileceği şekilde yorumlanır ve sonuca ulaşılır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s. 240-251).

İçerik analizinde öncelik verilen birincil kodlar; ilkbahar, yaz, sonbahar, kış, coğrafya, Venedik, insan ve tarım olmuştur. Literatür taramasıyla elde edilen veriler bu kodlara eklenmiştir. Küçük Buzul Çağı, soğukluk, donma, kar, buz, sıcaklık, kuraklık, kıtlık, fırtına, afet vb. diğer kodların, müzik eseri ve çevre bağlamında ele alınması amaçlanmıştır.

İçerik analizinde genellikle yazılı ve görsel veriler analiz edilmektedir (Özdemir, 2010, s. 335). Bu çalışmada; klimatoloji ve iklim tarihi çalışmalarından elde edilen niteliksel ve niceliksel veriler, coğrafi bilgiler, müzik eserinin kendisi, şehir kültürü, soneler ve görseller bütüncül bir şekilde ele alınarak, eseri var eden çevresel faktörlerin müzik-kültür bağlamında ortaya konulması hedeflenmiştir.

3. ANNALES OKULU'NUN TARİHE BAKIŞI VE JEO-TARİH ANLAYIŞI

20. yüzyıldaki Yeni Tarihçilik anlayışını temsil eden Annales Okulu, disiplinlerarası bir yöntem arayışında olan tarihçilerin bir araya gelerek oluşturdukları bir ekoldür. Bu tarihçiler, hükümdarlar, savaşlar ve siyaset üzerinden yapılan tarih anlatımlarının, olayların bütün boyutlarını açıklayamadığını düşünürler. Fransa'da 15 Ocak 1929 tarihinde ilk sayısı çıkan Annales dergisinin; Lucien Febvre, March Bloch, Fernand Braudel, Georges Duby, Jacques Le Goff ve Emmanuel Le Roy, gibi yazarları, Yeni Tarihçilik anlayışının temsilcileri arasında gösterilirler (Burke, 2014, s. 21-22). Bu yazarlar, tarihsel olaylara odaklanırken, mikroorganizmayı mikroskopta inceleyen bir bilim insanı gibi davranırlar. Büyük hükümdarlar, tıpkı tarlasında çalışan bir köylü, şehirde üreten esnaf ve ticaret yapan tüccar gibi, belli bir organizmanın parçasıdır. Yapının belli bir bölümüne büyük önem atfedip diğer parçalarını görmezden gelmek, bu yöntemde kabul edilebilir bir tercih değildir. Coğrafya ve iklim de tarihsel olayların bir parçasıdır ve insan denen sosyal varlıkla sürekli etkileşim içindedir.

---

9 Küçük Buzul Çağı (Little Ice Age) kavramını 1939 yılında bilimsel literatüre kazandıran kişi jeolog François E. Matthes'dir (1874-1948) (Grove, 2008, s. 3). Çağın ilk safhası 900-1350, ikinci safhası ise 1400-1850 olarak gösterilen iklim dengesizlikleri ve değişimleri barındırır (Graham ve diğerleri, 2011; Mann, 2002; akt. Mensing ve diğerleri, 2016). Etkisini Alp Dağları'ndan Avrupa'nın diğer bölgelerine kadar göstermiştir Bu iklimsel fenomenin 15. ve 19. yüzyıl arasında Kuzey İtalya'daki ve Venedik'deki etkilerini gösteren bir çalışma Camuffo & Enzi (1992) tarafından yapılmıştır. Literatürde Küçük Buzul Çağı taraması yapıldığı zaman Kuzey İtalya coğrafyası dışındaki incelemelere de erişmek mümkündür. Bu konuya ilişkin detaylı yayınlardan bir tanesi Jean M. Grove'un *The Little Ice Age* (1988, University of Michigan, Methuen) başlıklı kitabıdır. Küçük Buzul Çağı kavramının yanlış yorumlandığına ilişkin görüşler de vardır. Kelly ve Grada, "The Waning of the Little Ice Age: Climate Change in Early Modern Europe" isimli çalışmalarında bu kavrama mesafeli yaklaşırlar ve Küçük Buzul Çağı olarak tanımlanan fenomenin iddia edildiği gibi Avrupa'da büyük bir etki yapmadığını öne sürerler. Küçük Buzul Çağı'nın var olup olmadığına dair şüpheler dahi taşıyan Kelly ve Grada, ekonomi tarihi alanında uzmanlaşmış araştırmacılar olarak bu yorumları yaparlar. Literatürdeki klimatoloji çalışmaları ise çoğunlukla tam tersi sonuçlara ulaşır.

Peter Burke Annales Okulu'nun disiplinlerarasılık ve yeni tarihçilik anlayışını şu şekilde açıklar:

“İlkin, olaylardan oluşan geleneksel anlatımın (narrative of events) yerini sorun-odaklı bir analitik tarih alır. İkinci olarak, esasen siyasete odaklanan bir tarihin yerine insan faaliyetlerinin tamamına eğilen bir tarih geçer. Üçüncü olarak, sözünü ettiğim bu amacı gerçekleştirebilmek gayesiyle, öbür disiplinlerle -coğrafya, sosyoloji, psikoloji, ekonomi, dilbilim, antropoloji vb. - iş birliği yapmaya önem verilir” (2014, s. 22).

Disiplinler arası, her alanda mükemmel bir uzmanlığa erişme zorunluğu olarak anlaşılmalıdır. Her araştırmacının üzerine eğildiği belli bir alan vardır. Burada vurgulanmak istenen; araştırmacının alan dışı çalışmalardan beslenip, daha nitelikli bir hale getirilmesidir. Disiplinlerin hepsinde uzmanlaşmak yerine, farklı disiplinlerin yöntem ve çıktılarını başarılı bir şekilde kullanabilme hedefi güdülmektedir (Dağ, 2020, s. 87). Annales Okulu araştırmacılarının amacı; bizzat hayatın kendisinden veriler toplamaktır. Böylelikle sosyal yapı modelleri inşa edebilmek mümkün hale gelir. Ekonomi tarihini ortaya koymak ve analizler yapmak için demografik, kültürel, zihinsel ve psikanalistik verilere ihtiyaç vardır (Harsgor, 1978, s. 4). Olayları etkileyen sebep-sonuç ilişkileri çevre analizi ile mümkün olmaktadır.

Bir diğer Annales Okulu mensubu March Bloch, Feodal Toplum kitabının giriş kısmında çalışmanın amacının, toplumsal yapının tüm bağlantılarıyla çözümlenip açıklanması olduğunu ifade eder (2015, s. 25). Bu da geçmiş tarihin bir yapı olarak kabul ederek, öğeler arasındaki bağlantıları çözümlenmeye çalışan yapısalci yaklaşıma örnektir. Doğa, zaman, insan, din, örf, hukuk, ticaret vb. birçok kavramı bu çalışmada görmek mümkündür. Jacques Le Goff'un, Ortaçağ Batı Uygarlığı çalışmasında da “Maddi Yaşam”, “Enerji Kaynakları” “Doğa ve Evren” vb. başlıklara yer vermesi, tarih yazımındaki Annales Okulu üslubuna örnek teşkil etmektedir (2017). Diğer disiplinlerle iş birliği yapmak bu bağlamda kaçınılmaz bir zorunluk haline gelir. Annales Okulu'nun toplumsal verileri tarih yazımına doğrudan dahil etmesi, sosyal belirlenimcilik ile anılmasına sebep olur (Trevor-Hoper, 1972, s. 469).

Annales Okulu kurucuları Lucien Febvre ve March Bloch'un yolundan giden Fernand Braudel, Yeni Tarihçilik ekolünün sembol isimlerinden biri olmayı başaranlardandır. Doktora tezi olarak hazırladığı II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası başlıklı çalışması, coğrafya, iklim, tarım ve toplum gibi unsurları tarih anlatımının merkezine yerleştirdiği, çevreyi ve toplumu önceleyen bir yapıdadır. Braudel çalışmasının birinci cildinde jeo-tarih odaklı çalışır. Bu cilt, dağlara, ovalara, iklime, kıyı şeritlerine, kara ve deniz yollarına odaklanır. Bunlar, incelemenin en dipteki hakiki katmanı, yani insanın çevresiyle ilişkisidir (Burke, 2014, s. 66).

Braudel'in coğrafyaya odaklanmasına etki eden isim Paul Vidal de la Blache'dir (1845-1918). Fransa'daki modern coğrafya araştırmalarının öncüsü kabul edilen Blache, arkeoloji ve antik tarih alanında çalışmalar yaparken, Akdeniz coğrafyasına ve Ortadoğu'ya yaptığı bir gezinin ardından, medeniyetlerin coğrafyayla olan bağlantısına ilgi duymaya başlar (Andrews, 1986, s. 177). Bu yönelim, modern coğrafya çalışmalarının tarih alanına yapacağı katkının hareket noktası olacaktır. Annales Okulu, tarihçilerden etkilendiği kadar, tarih disiplini dışında uzmanlaşan kişilerden de ilham almıştır (Trevor-Hoper, 1972, s. 468). Örneğin, Braudel ve Blache'nin coğrafya ve insan arasındaki ilişkiyi kavramsallaştırmaları benzerlik gösterir. Blache'den etkilenen Braudeli jeo-tarih yaklaşımına göre, incelenen objenin toprakla ve ekolojik şartlarla bağlantısı vardır. Jeo-tarihsel süreç hareket olarak yavaştır, uzun süreli etkileri olur ve diğer tarihsel süreçlere de temel teşkil eder (Kinser, 1981, s. 69). Braudel bu tarihçilik anlayışına o denli bağlanmış ki; olaylara (savaş, diplomasi vb.) yöneldiği üçüncü cildinde, geleneksel artzamanlı tarihçiliğe döndüğünü hissettiği için endişe duyduğunu, olayları anlatan üçüncü bölümü yayınlamakta çok tereddüt ettiğini ifade eder (Braudel, 2021, s. 15). Kronolojik anlatıma sadık, artzamanlı üsluba dönmek Braudel'i endişelendirir. Coğrafya, iklim, mekân ve insan arasındaki ilişkiyi analitik bir yöntemle işleyen tarihçilik artık ön plandadır. Annales Okulu bu sebeple, çevresel belirlenimcilik ile de anılmaya başlar (Kinser, 1981, s. 69). Eşzamanlı yazım, elde edilen verilerin yapısal incelemesi, coğrafya-iklim analizi ve yorumun devreye girmesiyle, tarihçilikte yeni bir pencere açılır.

Braudel, Fransız yapısalcılığının araştırma nesnesine yaklaşım tarzını büyük ölçüde benimsemiş olan bir tarihçidir. "Yapı" kavramını kendi uyguladığı metodolojisinde dahi, en önemli unsur olarak ele alır. Tarihsel zaman ona göre üç ayaklıdır: Yapı, konjonktür ve olay. Bu üç kavramı deniz alegorisi üzerinden somutlaştırmaya çalışır. Yapı, denizin derinliklerine; konjonktür, su üzerindeki gel gitlere; olay ise dalgadaki köpüklere işaret eder. Denizin dibindeki dalgalar, gel git ve köpüklerin ana sebebi olan yapının ta kendisidir. Konjonktür; teknolojik, demografik ve kültürel değişimleri ifade ederken; olay, yüzeyde ses çıkaran küçük göstergeler olarak tanımlanır. Asıl büyük göstergeler derindedir (Forster, 1978, s. 63). Yapı, sebep; diğerleri sonuç olarak yorumlanır. Braudel, II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası başlıklı çalışmasını, bu anlayış doğrultusunda hazırlar.

Hans Kellner, II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası'nı, dikkat çekici bir tarihsel bilginlik ve hayal gücü çalışması olarak yorumlar. Bu girişten sonra çalışmanın sıkıntılı olduğunu da ekler. Bu eleştirisi, yapı-söküm ile alakalıdır. Braudel'in yapıyı ortaya koymanın ötesinde, yeni bir yapı inşasına giriştiğini düşünür. Ona göre Braudel, bilinçli olarak yapının (tarih yazımının) öğelerini değiştirir ve okuyucuya yeni bir inşa sunar (1979, s. 197-221). Braudel'in tarih yazımı, yapıyla kurduğu ilişki sebebiyle benzeri eleştirilere maruz kalır. Kellner'in, çalışmayı "hayalgücü" kavramı ile anmış olması da; bu eleştirel yaklaşımın bir parçası olarak yorumlanabilir.

Jeo-tarih ile öne çıkan bir diğer kavram da insan coğrafyasıdır. *Tarih Üzerine Yazılar*'da Braudel bu kavramı "Biyolojik Bireyin Bir Coğrafyası Var mıdır?" başlıklı yazısında ele almıştır. İnsan coğrafyası kavramının, coğrafyacı Maximillian Sorre tarafından *İnsani Coğrafyanın Biyolojik Temelleri* kitabında belirttiğini anlatır:

"İnsanın veçhelerinden yalnızca biri (alanlarından yalnızca biri) ele alınmıştır: temeldeki biyolojik varlık yanı; bu varlık sıcağa, soğuğa, rüzgâra, kuraklığa, güneş ışığına, yükseklerdeki basınç yetersizliğine karşı duyarlıdır; sürekli gıdasını aramak ve sağlamakla meşguldür... Böylece bu eserde incelenen insan, hayatının temellerine, ilk koşullarına indirgenmiştir ve bu haliyle geniş dünyanın coğrafi koşulları içine yerleştirilmiştir" (Braudel, 2016, s. 151).

İnsan, çevre, coğrafya ve iklim ilişkisini ele alan bir diğer Annales Okulu mensubu, Emmanuel Le Roy Ladurie'dir. Fransa'nın güneyindeki Languedoc köylülerini konu alan *Les Paysons de Languedoc*¹⁰ (1966) başlıklı çalışmada; zoocoğrafya, meteoroloji, biyocoğrafya ve bitki coğrafyasını, yardımcı disiplinler olarak kullanır (Harsgor, 1978, s. 5). İklim tarihinin yöntemlerinin ne olduğuna yoğunlaşan Le Roy Ladurie, bu alanda çalışmak isteyenlere yol gösterici yönergeler sunar; ağaç halkalarının incelenmesi aracılığıyla büyümelerini tespit eden dendrokronoloji (*dendrochronologie*) hasat tarihlerini araştıran bağbozumu bilgisi (*vendemiologie*), buzul ve polen incelemeleri, önemli alanlar olarak yorumlanır (2021, s. 21-23).

Annales Okulu'nun sosyal belirlenimcilik ve çevresel belirlenimcilik yaklaşımları olarak tanımlanabilecek bütün bu yönelimler, tarih yazımını olaylara değil derindeki yapıya odaklar. Derindeki yapının ortaya çıkarılması, buz dağıının görünmeyen kısmını gözler önüne serecektir.

4. MÜZİĞİN, COĞRAFYA VE İKLİMLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Müziğin, doğa ve çevre ile olan bağlantısına odaklanmak yeni bir olgu değildir. Müzisyenler, geçmişten bugüne dek doğadaki sesleri müzikle betimlemeye girerler." *Sumer Is Icumen In*" sözleriyle başlayan, aynı zamanda kuş şarkısı olarak bilinen koral eser, Vivaldi'nin *Dört Mevsim* Konçertoları'ndaki kuş tasvirleri, Franz Joseph Haydn'ın "Kuş" başlıklı Yaylı Dörtlüsü (Op.33 No. 3), Papua Yeni Gine'deki Kaluli yerlilerinin Bosavi muni kuşlarını içselleştirmesi, insanın coğrafyası ile kurduğu ilişkinin örneklerinden birkaçıdır (Rice, 2014, s. 202). Çevresel unsurların müzikleştirilme çabaları, hiç bitmeyen bir süreç gibidir. Coğrafya, müzik üretimine kaynak sağlayan, insanı da bünyesine kabul etmiş büyük bir bütündür. Piyotr İlyiç Çaykovski, Aleksandr Glazunov ve Franz Joseph Haydn'ın *Mevsimler*'i; Debussy'nin *Nuage* (Bulutlar) ve Brahms'ın

10 Languedoc Köylüleri

Regenlied (Yağmur Şarkısı) eserleri de müzik, iklim ve coğrafya ilişkisine örnek teşkil eden yapıtlar arasında sayılabilir (Neuberger & Thornes, 2005, s. 95). Doğa aynı zamanda, bestecinin çalışma mekanı olarak da düşünülebilir. Beethoven'ın "Pastoral" olarak anılan 6. Senfoni'sinde (Op.68), doğadaki anları tasvir eden hem sözel hem de müziksel anlatımlar görülür. Bölümler sırasıyla: "Kırsala varıldığında neşeli duyguların uyanması", "Dere kenarında sahne", "Kır insanların mutlu beraberliği", "Şimşek, Fırtına" ve "Çobanın şarkısı-Fırtına sonrası neşeli ve şükran dolu duygular" olarak belirlenmiştir (Frogley,1995, s. 105).

Etnomüzikolog Alan Merriam, müziğin bestelenme sürecini ele alırken doğadan etkilenenleri örnek gösterir. Afrika'daki bir yerlinin ormana giderek beste yaptığını, daha sonra köyüne dönerek şarkıyı herkese söylediğini aktarır (Gbeho,1952, s. 31; akt. Merriam,1964, s. 171). Orman, yerli için bir beste yapma ve konsantre olma mekanıdır. Fırtına ve çakan şimşeklerden etkilenerek beste yapan Amerika'daki bir diğer Washo yerlisinin ise, büyük oranda doğanın etkisinde kaldığı tespitini yapar. Washo yerlisi, doğaüstü mucizevi bir deneyim yaşadığını düşünmektedir (Merriam, 1964, s. 180).

Çoksesli müzikte, coğrafyanın ve manzaranın tasviri, ayrıca dikkat çeken bir olgu olarak karşımıza çıkar. Jule Combarieu'nun 1910 yılında, müziğin betimleyici unsurlarının, sözel dilde karşılıklarının olduğunu söylemesi, müziğin resmedici yapısının yüceltilmesi olarak değerlendirilebilir (1910, s. 169). Bunu, müzikte manzara (*landscape*) terminolojisi ile ilişkilendirmek de mümkündür. Manzarayı müzikle anlatmak, 19. ve 20. yüzyılda iki aşamalı olarak gelişir. 19. yüzyılın ortasındaki, romantik stil birinci, 20. yüzyıldaki İzlenimcilik ve senfonik şiir ikinci aşama olarak değerlendirilir. Birinci aşamaya, Felix Mendelssohn Bartholdy'nin İskoçya'daki Fingal Mağaraları'nı betimlediği *Hebrides* başlıklı konser uvertürü (Op.26) ; ikinci aşamaya ise Richard Strauss'un *Alp Senfonisi* (Op.64) örnek verilir (Revill, 2012, s. 2). Anılan eserlerde, coğrafi unsurlar, seslerle tasvir edilmeye çalışılır. Bu bağlamda, Mendelssohn Bartholdy'nin *Hebrides* Uvertürü'nün deniz manzarası (*seascape*) kavramıyla da tanımlanıyor olması, coğrafya ve müziğin ilişkilendirilmesine bir örnek olarak gösterilebilir (Taylor, 2016, s. 187). Doğanın müzikle tasarlanması olarak da tarif edilen bu yaklaşım, İngiliz besteci E. J. Moeran'da da görülür. Besteci, *Lonely Waters* (Yalnız Sular) eserinde coğrafyayı betimlemeye çalışır. Bu pastoral tutum, "romantiklerin doğaya dönüşü" olarak tanımlanır (Huss, 2009).

19. yüzyıl, müzik dünyasında iklim ve müzik ilişkilendirilmesi bağlamında bir dönüm noktası olarak kabul edilebilir. İklimin, insana,kültüre ve müziğe ciddi şekilde etki ettiğini öne süren kişi, Richard Wagner'dir (1813-1883). Tespitleri ideolojik olsa da, bu çalışmanın konusu gereği dikkat çekicidir. 1850 yılında "*Kunst und Klima*" (Sanat ve İklim) başlıklı bir makale kaleme alan Wagner, iklimin sanat üretimine ciddi etkileri olduğunu anlatır. Bunu da coğrafyaları karşılaştırarak kanıtlamayı hedefler. Ona göre; Kuzey Avrupalılar'ın Akdeniz coğrafyasında yaşayanlara kıyasla, daha kısıtlı bir sanat kabiliyetleri vardır. Akdenizliler'in açık mavi bir gökyüzüne ve ılıman iklime sahip olmaları, onları daha yaratıcı kılmıştır. Yazılan eserler, üretildikleri bölgenin gökyüzüyle bağlantılıdır (Neuberger & Thornes, 2005, s. 94)¹¹. İklimsel kavramsallaştırmalar, bizzat insan tarafından yapıldığı için, ifade edilen tanımların kültürle bağlantısı çok fazladır. Livingstone (2002) bu durumu "töresel klimatoloji" (*moral climatology*) çatısı altında somutlaştırmaya çalışır. İklim dahi, birtakım öğrenilmiş yargılarla değerlendirilmektedir. Wagner'in operalarında, bu yaklaşım iklimsel estetik olarak tanımlanabilir. *Tannhäuser und der Sängerkrieg auf Wartburg* (*Tannhäuser ve Wartburg Şarkıcılar Yarışması*, WWV 70) operasında, tropikal iklimde bulunan başkarakter, Venusberg'in tembelleştirici ve cezbedici coğrafyasında uysallaşmış bir haldedir. Wagner dinleyiciye, bir Almanın bu iklimi tercih etmemesi gerektiği mesajını verir. Bunun tam zıttı bir durumu, Tannhäuser'in kuzeydeki evi Wartburg'da ortaya koyar. Wartburg'un ölçülü iklimi, Almanya'yı çağrıştıran dağları, çayırları ve ovaları, tropikal iklimin uyuşturan coğrafyasından daha cazip şekilde gösterilir. Aynı atmosfer, *Parsifal* Operası'ndaki (WWV 111) büyülü bahçenin tropikal bitki örtüsünde de görülür (Paige, 2017, s. 345-347). Müzikal atmosferin, librettonun, kısacası eserleri oluşturan genel yapının temelinde, coğrafi porteler vardır.

¹¹ Wagner'in "*Art and Climate*" makalesinin, bir klimatoloji ansiklopedisinde konu başlığı olması, müzik ve klimatoloji ilişkisinin iki disiplin arasındaki bağlantısını gözler önüne sermektedir.

Müzik ve drama paradigmasının temel şartlarını, iklimsel özelliklerin kendisi oluşturmaktadır (Paige, 2019, s. 147).

Wagner'in müzik, iklim ve coğrafya ilişkilendirmesinin bir benzerini, 1928 yılında Mahmut Ragıp Gazimihal'in (1900-1961) Anadolu türkeleri ile alakalı yapmış olduğu tespitlerde de görmek mümkündür. Karadeniz türkülerinin; fırtına, şiddetli kış, sarp dağlar ve karanlık ormanların ifadesi oldukları için, şiddetli sayılabileceklerini söyler. Buna karşın Batı Anadolu'daki türkülerin, güneş ve açık gökyüzü etkisiyle, kederden uzak oldukları yorumunu yapar. Orta Anadolu'daki hafif ve ılık havanın türkülere etki ettiğini ve Hatay'a doğru gidildikçe, yorucu çöl havasının etkisiyle, güneşin kurşun ağırlığının türkülere çöktüğünü ifade eder. Karadenizlilerin müzik ritimlerinin ve rakslarının, can verirken sıçramakta olan hamsi balıklarından etkilendiğini ve müzik yapısının denizle bağlantısının olduğunu öne sürer (Gazimihal, 2017, s. 91-93). Her ne kadar öznel değerlendirmeler olarak kabul edilebilecek olsa da, 1920'li yıllarda Türk bir müzikolog tarafından iklim, coğrafya ve müzik bağlantısının anlamlandırılmaya çalışıldığı görülür¹².

20. yüzyılın ikinci yarısında, avangard bestecilerin müzikten sese yoğunlaşmaları ise başka bir sürecin başlamasına sebep olur. 1940'lı ve 1950'li yıllarda, John Cage, Pierre Schaeffer ve Karlheinz Stockhausen gibi avangard akımı temsil eden bestecilerin etkisiyle, müziğin odağı perdelerden seslere kayar (Avcı, 2022, s. 267). John Cage'in sembolleşen "4'33" (1952) başlıklı eseri, bir piyanistin hiçbirşey çalmadan piyano başında sessizce durmasından ibarettir. Cage, o anlarda çıkan her sesi, eserin bir parçası olarak kabul eder. Kanadalı besteci R. Murray Schafer'in bu akımdan etkilenecek ortaya attığı kavram ise soundscape olacaktır. Daha önce bahsedilen *landscape*'ten uyarlanarak ortaya atılan bu kavram, ses manzarası olarak da Türkçeleştirilebilir. Bu yaklaşıma göre her mekanın sessel bir kimliği vardır. Schafer, bunu aktivist bir tutumla hayata geçirir. İklim değişiminden endişe duyan besteci, dünyanın değişen ses yapısına dikkat çekmek için seslere yoğunlaşır. Bu eğilim, ekoeleştirel bir yaklaşım olarak da değerlendirilir (Özdemir, 2019). Eleştirel ve aktivist tutum, bir ekomüzikoloji çalışmasının çevreye nasıl olumlu bir katkı yapabileceğini sorgular. Ekomüzikoloji olarak 21. yüzyılda doğan bu dal; 20. yüzyıldaki endüstrileşmeyle bağlantılı olan sosyal ve biyofiziksel krizlerden beslenerek ortaya çıkar (Pedelty, Aaron, Chiang, Dirksen, & Kinnear, 2022, s. 4).¹³ Müzik çalışmaları artık müziğin ötesindeki seslere odaklanır. Steven Feld, daha sonra, *acoustemology* kavramını öne sürerek, antropolog ve etnomüzikologların bir kültürün sonik epistemolojisini, sesleri inceleyerek ele alabileceklerini göstermeye çalışır (Rice, 2013, s. 58). Feld, Papua Yeni Gine'deki Kaluli yerlilerini incelediği çalışmasında, insanları ve yaşadıkları coğrafyanın seslerini kayıt eder. *Voices Of The Rainforest* (1991) adlı albümde¹⁴, ağaç keserken şarkı söyleyen yerlileri, kuş seslerini ve diğer bütün unsurları duymak mümkündür. Feld, Kaluli yerlilerinin müzik olarak kavramsallaştırdıkları bir şey olmadığını, onlar için sadece doğadaki seslerin var olduğunu ve sesler arasında herhangi bir hiyerarşi gözetmediklerini aktarır (Feld, 1984, s. 389). Nils-Aslak Valkeapää'nın 1993 yılında yayınladığı *Goase Duşşe'si* (*Kuş Senfonisi*)¹⁵; kuş, su, geyik zili ve insan seslerinin kayıt edildiği bir diğer çalışma olarak karşımıza çıkar. Besteci, doğa ve insanın bütünlüğünü ortaya koymaya çalışır (Rice, 2013, s. 58). Etnomüzikolog John Blacking'in, "insanlarca organize edilen sesler" (*Humanly organized sound*; 2000, s. 3) olarak adlandırdığı insanmerkezli tanımı, bu yeni yaklaşımda talepleri karşılamaz. Odak artık, organize edilen değil, kendi halinde var olan bütün seslerdir. Coğrafya bir bütün olarak ele alınır. İnsan, bir bütünün merkezi değil, parçası haline gelmiştir. Bu da post-yapısalcı yaklaşıma bir örnek olarak gösterilebilir. Müziğin ötesinde, coğrafyadaki bütün seslerin sınırına girilmiştir.

12 Müzikoloji eğitimini önce Berlin'de, daha sonra Paris'deki Schola Cantorum'da alan Gazimihal'in, oradaki kavramsallaştırmaları, Türkiye'deki yerel müziklerin analizlerine uyarlamaya çalışması gibi bir durum söz konusu olabilir.

13 Ekomüzikolojinin aktivist tutumu, ekoeleştirel müzikoloji olarak da tanımlanmıştır (Allen, 2011, s. 393).

14 *Voices Of The Rainforest* (1991) albümündeki "Cutting Trees" bölümünde, yerlilerin ağaç kesme sesleri, şarkı söylemeleri ve doğadaki diğer sesler kayıt altına alınmıştır. Cutting Trees, bağlantıdan dinlenebilir: https://www.youtube.com/watch?v=AFBcqaBrYIs&list=OLAK5uy_I4AwcHQ6vPpigetm3IIW8BL5P2ZiXeDg&index=3

15 Nils-Aslak Valkeapää'nın 1993 yılında yayınladığı *Goase Duşşe'si* sinde; kuşlar, şarkı söyleyen insanlar, hareket halindeki hayvanlar vb. birçok unusu duymak mümkündür. Albüm, bağlantıdan dinlenebilir: https://www.youtube.com/watch?v=1m_Ip0WVFPm&t=1408s

Bu çalışma, müziğin ötesindeki seslere yoğunlaşan bir yapıda değildir. İncelemenin amacı; müzik eseri, iklim, coğrafya ve toplum ilişkisini ortaya koymaktır. Ekomüzikoloji alanında çalışmalar yapan Aaron S. Allen'in belirttiği müzik+kültür+doğa modeli (2017, s. 92), müziğin ötesindeki seslere yoğunlaşmakla birlikte, tasarlanan seslerden meydana gelen müziği merkeze alarak da ekomüzikolojik bir bakış açısı içinde kalınabileceğini gösterir¹⁶. Bu yaklaşıma benzer bir tespit, ulusalcı müzik akımı analiz edilirken yapılmıştır. Carl Dahlhaus, 19. ve 20. yüzyılda, müzikteki ulusalcı akımın coğrafya ile ilişkisini değerlendirirken; doğadaki ses taklitlerinin, yerel ezgilerden alıntılar yapmanın, müziğin ritmik yapısını tabiat¹⁷ ve dil ile bağlı bir hale getirdiğini öne sürer (Dahlhaus, 1984; akt. Leyshon, Matless, & Revill, 1995, s. 426).

Annales Okulu'nun modelinden bu çalışma için uyarlanan, coğrafya+iklim+toplum+müzik modelinin, müzik+kültür+doğa üçlüsü ile benzerlikleri açıkça gözükmemektedir. Bu duruma dikkat çekebilmek adına, ekomüzikoloji alanına da değinilmek istenmiştir. Silvers'in (2012), Kuzeydoğu Brezilya'daki müzik kültürünün doğayla ilişkisini inceleyen akustik etnografi araştırması, insanlar tarafından tasarlanmış müziğin, çevre ile ilişkisine yoğunlaşan örnek bir çalışma olarak gösterilebilir. Müziği şekillendiren çevrenin etkisine eğilen Leyshon, Matless, & Revill "The Place of Music"¹⁸ (1995) başlıklı makalelerinde, coğrafya-müzik bağlantısına odaklanırlar. Burada, coğrafyadan kasıt, aynı zamanda şehir hayatının kendisidir. Araştırma, coğrafyanın, sosyoloji ve müzik ile bağlantısına yönelik kısa bir değerlendirme olarak düşünülebilir¹⁹. Makalenin, coğrafya alanında çalışan kişiler tarafından yazılmış olması, disiplinlerarasılığın 20. yüzyıl sonundaki göstergelerinden birisi olarak değerlendirilebilir.

Müziğin farklı disiplinlerle iş birliği yapılarak ele alınma isteği, diğer alanlardaki yönelimlerle benzerlik gösterir. Joseph Kerman bu ihtiyacı, müzikolog ve analizci ayrımı yaparak ortaya koyar. Ona göre, analizcinin dikkati bir yapıtın içsel işleyişine odaklanırken, müzikolog yapıtı etkileyen gerçeklerin ve şartların yer aldığı bir ağ boyunca yayılmıştır (Kerman, 1985, s. 72). Bütün bu göstergelerin ışığında; Antonio Vivaldi'nin *Dört Mevsim* Konçertoları'nı Annalesçi bir yaklaşımla ele almanın, eserin kültürel altyapısına dair bilimsel çıkarımlar yapılmasına yardımcı olabileceği söylenebilir. Her şeyden önce besteci Antonio Vivaldi bir Akdenizli'dir. Annales Okulu mensubu Braudel'in *Akdeniz Dünyası* çalışmasında ele aldığı olgularla eserin kesiştiği birçok nokta keşfedilebilir. Eser, Akdeniz coğrafyasının sembolleşen merkezi Venedik'te bestelenmiştir ve bağlantılı olduğu sonelerde iklime, topluma, çevreye ve kültüre dair birçok gösterge mevcuttur. Bir kelime dahi, coğrafyaya ve çevreye dair ipucu sunabilmektedir. Bu bütüncül yaklaşım, müzik motiflerinin ve cümlelerinin aslında gerçekten ne anlama geldiğini açıklayabilir. Eserde şimdiye kadar çoktan keşfedilmiş olan, "kuş cıvıltılarının taklidi, kopan fırtınanın motiflere yansıması" vb. olgular zaten partisyona bir göz atarak tespit edilecek yüzeysel unsurlardır. Salt estetik deneyim ve biçimsel analiz yoluyla değerlendirilemeyecek kültürel kodlar barındıran bu eserin, gömülü (saklı, ifşa edilmeyi bekleyen) göstergeleri coğrafya-iklim-toplum-müzik bağlantısı ile ortaya konulabilir.

5. VENEDİK'İN COĞRAFYASI

Venedik, lagün coğrafyası olarak tanımlanır. Şehri Adriyatik Denizi'nden ince bir zar gibi ayıran uzun sahil şeritleri, hassas birer bariyer görevi görmektedirler. Bariyer kumsalları olarak da anılan bu şeritler *lido* olarak adlandırılırlar (Housley, Ammerman, & McClennen, 2004, s. 140-142). Dolayısıyla Adriyatik 'den hem ayrılmış, hem de onu bünyesine kabul etmiş, arada kalmış bir yapıya sahiptir (bknz. Şekil 1). Bu bölge,

16 Bu yorumun insan merkezli olduğunu düşünüp mesafeli yaklaşanlar da olabilir. Alanda farklı yaklaşımların dile getirilmesi, olağan bir durum olarak değerlendirilmelidir.

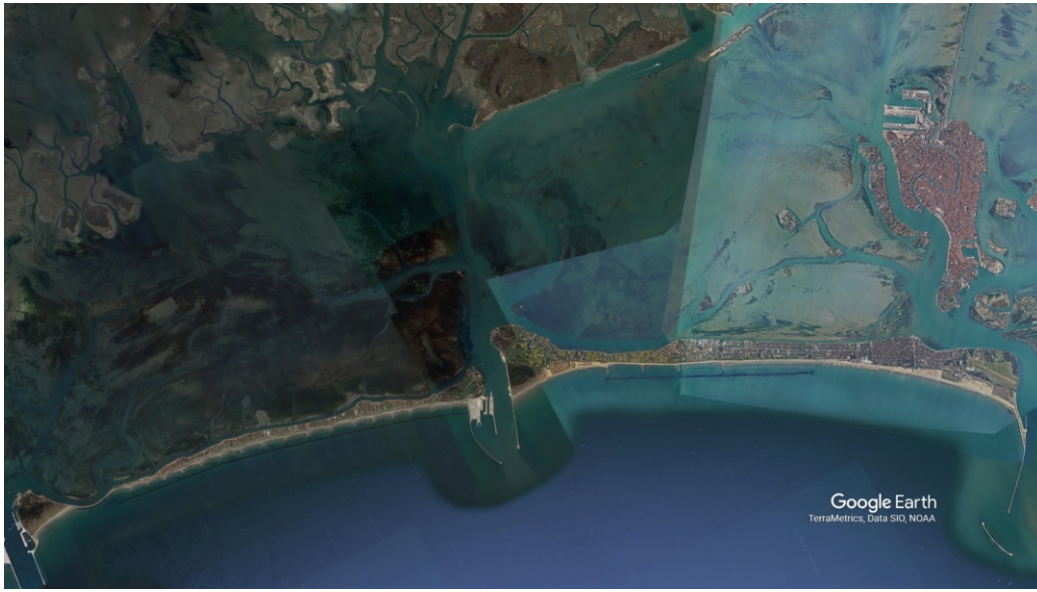
17 Alıntı yapılan makalede *landscape* kavramı kullanılmıştır.

18 "Müziğin Mekânı"

19 İstanbul'daki politik eylemler esnasında sokağa çıkan kent sakinlerinin ürettikleri seslerin yapısı ve eylemlerin içinde gerçekleştiği toplumsal yapı arasındaki ilişkiyi ele alan bir çalışma, Emine Şirin Özgün Tanır tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, sosyolojik yapının ses alanına yansımasına dair önemli çıkarımlar vardır. (bknz. Özgün Tanır, 2012)

coğrafya-insan etkileşiminin erken ortaya çıktığı yerlerden bir tanesidir. Venedik'te insan müdahalesi ile coğrafyanın değişimi, ortaçağdan itibaren başlar. Bu şehir, coğrafi açıdan bitmek bilmeyen bir dönüşümün içerisinde olmuştur. Başa çıkması kolay olmayan bu lagünler ve adacıklar bölgesi, insan ile sürekli mücadele içindedir. Coğrafyaya yapılan ilk müdahale çabalarından biri, 1324 yılında Brenta Nehri'nin Rialto Havzası'na dökülmesini engellemek için yönünün değiştirilme planıdır (Crouzet-Pavan, 2014, s. 39).

Lagünün adacıkları yutmasını, suyun karaya hükmetmesini önlemek için, Venedikliler büyük bir çaba göstermektedirler. 16. ve 17. yüzyılda, ana akarsu çıkışlarını lagünün dışına yönlendirmek için Venedik Cumhuriyeti tarafından yürütülen çalışmalar, anakaranın jeomorfolojik bir değişim geçirmesine sebep olmuştur. 16. yüzyılın başlarına tarihlenen haritalar, bugünkü lagünden çok farklı bir coğrafyayı tasvir etmektedir (Furlanetto & Bondesan, 2015, s. 262). Tatlı suların lagünden denize yönlendirilmeye çalışılması, suda da yapısal değişimlere yol açar. Yüzyıllar süresince lagünü besleyen tatlısulara yapılan bu müdahaleler, lagünün hafif tuzlu yapısını bozarak, aşırı tuzlanmasına neden olur (Gatto & Carbognin, 2009, s. 381-382).

Şekil 1: Şehri, Adriyatik Denizi'nden kısmen ayıran sahil şeritleri (*lido*)

Lagün coğrafyasının insan müdahalesi ile yapısal bir değişime girme süreci, bitmek bilmeyen bir dönüşümü başlatmıştır. Lagün, insanın kolay kolay kontrol edemeyeceği, uzlaşmaz bir iradenin emrinde değişir ve hareket eder (Crouzet-Pavan, 2014, s. 37). İnsan müdahalesine doğanın verdiği cevap tehditkardır. Venedikliler, Roma dönemi ve ortaçağdan beri suyun hızlı bir şekilde yükseldiğinin farkındadır (Camuffo, Bertolin, & Schenal, 2017, s. 76). Coğrafyaya yaptıkları müdahaleler ile ipleri eline almaya çalışan Venedikliler'in, coğrafya tarafından yutulma korkuları onları hep çare aramaya zorlamıştır. Depremlerin etkisiyle adalar lagün tarafından yutulmakta ve kara bir yüzyılda yaklaşık 15 santimetre suya batmaktadır (Lorenzetti, 1961, s. 15). Tarihçi Pirenne, şehrin zor koşullarıyla baş etmeye çalışan 6. yüzyıldaki ilk yerleşimcileri, "kumlu ve şanssız adacıkların bahtsız insanları" olarak tanımlamıştır. Atilla'nın 5. yüzyılda Aquila'ya²⁰ saldırısından sonra kaçanlarla, Franklar'ın Istria²¹ işgalinden kurtulmaya çalışanların, can havliyle bu coğrafyaya sığındıkları anlatılmaktadır (1984, s. 216). Coğrafyanın zor koşulları ve siyasi iklim, buraya yerleşenlerin bahtsız bir yazgının parçası olarak değerlendirilmelerine sebep olur.

20 Orta İtalya'da bir şehir

21 Slovenya, Hırvatistan ve İtalya arasında konumlanan; bugün büyük bölümü Hırvatistan'a bağlı yarımada.

Venedik, sıklıkla geçici su baskınlarının yaşandığı bir bölgedir. Şiddetli rüzgarlar ve yağmurlar ile yoğunlaşan bu fenomen, *aqua alta* olarak adlandırılır. Malamocco Lidosu'nun bir bölümünün 12. yüzyılda bu doğa olayı sebebiyle suya gömüldüğü tahmin edilmektedir (Crouzet-Pavan, 2014, s. 37). Bütün bu kırılğan yapının içinde, bölgede kalmakta ısrar eden, mücadelecü Kuzey İtalyalı profili dikkati çeker. 10. yüzyılda Venedik Körfezi'nin kontrolünü ele geçirip, 11. yüzyılda Adriyatik Denizi'ndeki ticarete hükmeden Venedikliler, 14. yüzyılda 100 bin nüfusa ulaşmıştır (Waley & Dean, 2014, s. 270). Denizin yükselmesi ile oluşan büyük seller, burada yaşayanların sabrını taşırılmış ve şehri terk etmeyi dahi düşündürmüştür. Depremlerle, fırtınalarla ve su altında kalan adacıklarla baş edemeyeceğinden korkan Doç²² Pietro Ziani (1205-1229), Venedikli vatandaşları Constantinopolis'e taşınmayı teklif etmiştir (Enzi & Camuffo, 1995, s. 283). Suyun içinde var olup, yine suyla mücadele ederek ayakta kalmaya çalışın bu şehrin, deniz ile olan ilişkisi geçmişten bugüne devam etmektedir. Şehir, bugün de yükselen sularla baş etmeye çalışır.

Venedik'in her bir yönü düalizm bağlamında sembolik bir öneme sahiptir. Zıtlıklar şehri olan Venedik, dağ ve sahilin ortasındaki kırılğan bir bölgedir. Her an denizle mücadele içinde olan bu coğrafya, bir yandan da surları andıran sıra dağlara bakar. Şehir, iki doğa figürü arasında ayakta kalmaya çalışır: Dağ ve kıyı. Meşhur St. Marco Meydanı, yükselen su tehdidinin yanı sıra, kuzeydoğu tarafında yükselen Alp Dağları'nın uzantısı Dolomit Dağları'nın tehditkar soğuşunu da arkasına almaktadır.

19. yüzyıla kadar, Venedik ikonografisinde ya da resim çizimlerinde dikkat çekmeyen Dolomit Dağları, Venedik şehrinin kuzey bölgelerinden görülebilmesine rağmen, zihinlerde arka plandadır (bknz. Şekil 2). Josiah Gilbert'in *Titian's Country* (1896) başlıklı kitabıyla Dolomitler, Venedik ikonografisinde yer bulmaya başlar (Bainbridge, 2020). Bu dağların geçmişten beri şehrin bir parçası oldukları gerçeği ortaya çıkar. Keşfedilmemiş ve izole olmuş topografyasına rağmen, Venedik'in kozmopolit aurasına eklenmiş olurlar. Venedikli ressam Titian'ın (1490-1576) resimlerinde çizdiği dağlar dahi, fark edilerek önem kazanır. Dolomitlere ilginin artması esnasında, İsviçre Alpleri ile kıyaslanması söz konusu olur. İngiliz yazar Henry James (1849-1916) Dolomit Dağları'nın Alplerden daha çekici olduğunu ifade edecektir (Bainbridge, 2017)

Şekil 2: Venedik şehrinin arkasında yükselen sıradağlar 3D görüntüde bu şekilde görünmektedir.

Venedik'in kıyı ve dağ arasındaki coğrafi konumu, onun kırılğanlık ile bütünleşmesine sebep olmuştur. Burada doğup yetişen Kuzey İtalyalı Antonio Vivaldi'nin, böylesine riskli ve devamlı dönüşen bir coğrafyada bulunması, ısrarla bu şehirde yaşamaya devam etmesi, müzik üretiminde doğayı eserine paydaş olarak seçmesine sebep olmuş olabilir. Coğrafya ile beraber öne çıkan bir diğer unsur da, Kuzey İtalya'nın karakterini inşa eden iklimdir. Zamanın ruhunun iklim ile olan bağlantısı bu dönemi şekillendiren faktörlerden birisidir. Bu ilişkinin incelenmesi, coğrafya-insan arasındaki bağın anlaşılması için önem teşkil etmektedir.

²² Venedik şehrinin yöneticilerine verilen unvan.

6. ZAMANIN RUHU: 18. YÜZYILDA İKLİMİ ANLAMAYA ÇALIŞMAK

Müzik eseri, zamanın ruhunun seslerle olan ilişkisidir. Bu, her dönemin bir gerçeğidir. 17. yüzyıl Barok; Rokoko ve Klasik üslubun ortaya çıktığı 18. yüzyıl ise Aydınlanma olarak adlandırılır. Bunun sebebi, bilim ve sanattaki ilerlemelerdir. Annales çerçevesinden bakılan bu çalışmada ise, zamanın ruhu daha farklı bir şekilde ele alınacaktır. *Dört Mevsim* Konçertoları'nın bestelendiği dönem, iklim ve insan arasındaki mücadeleyi sorgulayan bir zaman dilimidir. İklim çalışmaları, zamanın ruhunu temsil etmektedir. Rönesanstan itibaren başlayan gelişmeler, yeni bir bilim anlayışını getirmiştir. Bu yeni bilim anlayışında amaç, insanların çevreyi anlayıp kontrol altına alabilecekleri sistemleri geliştirmek olmuştur (Kishlansky, Geary, & O'Brien, 2010, s. 387). Gözlem ve deneylerin yapıldığı yeni laboratuvarlar, doğa yasalarının keşfedilmesi için ortaya çıkmaya başlamıştır. İklimi anlamak ve onun beklenmedik değişimlerine karşı önlem almak da doğayla mücadele içinde olan insanların bir başka amacıdır.

17. yüzyılın ikinci yarısında, İtalya'daki empirik iklim çalışmalarının temeli atılır. Medici ailesine mensup Dük II. Ferdinand ve arkadaşları, 1654 yılında ilk meteorolojik iletişim ağını kurarlar. Cam hazneli sıvılı termometreler, barometreler ve yağış ölçerler üretilir. Bu meteorolojik ağın yedisi İtalya'da olmak üzere, Avrupa'da 11 adet birimi bulunur. En erken sıcaklık ölçümleri, dükün şehri Floransa'da gerçekleşir (Camuffo, Becherini, & Della Valle, 2020, s. 944). Medici ağı olarak isimlendirilen bu süreçten sonra, meteoroloji çalışmaları gelişmeye devam eder. Verilerine net şekilde ulaşılabilen ilk meteorolojik ölçümler, 18. yüzyılda hayata geçer. En erken meteorolojik gözlem kaydı Pietro Geatano Grifoni'ye (1751-1766) aittir. Daha sonra Luca Martini 1756-1775 tarihleri arasında Floransa şehrinde termometre ile ölçüm çalışmaları yapar (Camuffo, Becherini, & Della Valle, 2021, s. 41).

Lydia Barnett (2015) 18. yüzyılda iklim değişikliği üzerine yapılan çalışmaları anlattığı *"The Theology of Climate Change: Sin as Agency in the Enlightenment's Anthropocene"*²³ makalesinde zamanın ruhuna dair önemli tespitler yapar. Antroposen, insanın Sanayi Devrimi itibarıyla çevre üzerinde yaptığı dönüştürücü etkiyi başlatan dönemi ifade etmektedir. Bu makalede ise Antroposen köklerinin, Sanayi Devrimi'nin yoğunlaştığı dönemin hemen öncesinde, 18. yüzyılın ilk yarısında bulunduğu yorumlaması yapılır. İklimin süreç içinde dönüştüğüne dair ilk kuramların ortaya atıldığı zamanın, 18. yüzyıl olduğunu belirten Barnett, bunu bir eşik olarak değerlendirir (2015, s. 218).

İklim ve insan arasındaki ilişkilerin ortaya atıldığı kuramlar teolojiktir. Nuh Tufanı'nı, insanoğlunun iklim tarafından cezalandırılması olarak kabul eden doğabilimci Johann Jacob Schuchzer (1672-1733) 1722 yılında *"Theses on the Flood"*²⁴ çalışmasını yayınlar ve büyük tufan ile cennet gibi olan dünyanın saf ve huzurlu havasının yok olduğunu öne sürer. 1695 yılında John Woodward (1665-1728) tarafından yayınlanan *"Towards a National History of the Earth"*²⁵ çalışması İtalyan doğabilimcilerinin de ilgisini çekmiş ve 1714 yılında Bologna Bilim Enstitüsü'nde tartışılmıştır (Barnett, 2015, s. 224-225). Bir diğer İtalyan doğabilimci Antonio Vallisneri (1661-1730) ise iklim ve insanın arasındaki günah bağına ele alan bir Katolik olarak öne çıkar. Johann Jacob Schuchzer Nuh Tufanı'nın insanların günahlarından ötürü doğaya zarar verdiğini ifade etmiş ama insan bedeninin bundan etkilendiğine dair bir çıkarım yapmamıştır. Vallisneri'ye göre ise tufandan sonra nasıl ki iklim zarar gördüyse, insan sağlığı da bu dönüşümden etkilenmiştir. İnsanın sorumluluğu ve günahkarlığını bilim-teoloji temelinde tartışan çalışması *"Of Marine Bodies Found in the Mountains"*²⁶ 1721 yılında yayınlanmış ve bütün canlıların iklimle olan göbekağı keskin bir tezle öne sürülmüştür (Barnett, 2015, s. 225). 1716 yılında Bologna'da Bilim Akademisi kurulmuş ve ilk meteorolojik ölçümler başlamıştır. 1724 yılında Padua'daki üniversitede de bu tarz çalışmalar yapılır (Comani, 1987; Camuffo, 1984; akt. Camuffo & Enzi, 1992, s. 144). İtalyanlar bütün güçleriyle iklimi keşfetmeye ve anlamaya odaklanmışlardır.

23 "İklim Değişiminin Teolojisi: Aydınlanma'nın Antroposen Dönemi'nde Günah Etkeni"

24 "Seller Üzerine Tezler"

25 "Dünyanın Ulusal Tarihine Doğru"

26 "Dağlarda Bulunan Deniz Canlısı Bedenleri" keşfedilen fosiller üzerine yazılmış olan bir eserdir. Bu bulgular Büyük Tufan ile ilişkilendirilir.

İklim ile ilgilenen 18. yüzyıl İtalyan bilim insanlarının çağdaşı Antonio Vivaldi'nin *Dört Mevsim* Konçertoları, işte bu atmosferde 1725 yılında Amsterdam'da yayınlanır. Eserin bestelenmesinin ise yayınlanma tarihinden çok önce 1716-1717 yıllarında Venedik'de hayata geçtiği öne sürülmektedir (Heller, 1997, s. 171). Teolojik-bilimsel yayınların tarihiyle *Dört Mevsim* Konçertoları'nın bestelenme tarihleri arasındaki yakınlık ve konu birliği (iklim), zamanın ruhunun her yere yayıldığına dair göstergeler sunmaktadır²⁷. Bir sonraki bölümde sıcaklık anomalilerinin²⁸ dönemi (15-19. yüzyıl) olarak yorumlanan Küçük Buzul Çağı'nın Kuzey İtalya'sında eseri bestelemiş olan Antonio Vivaldi'nin ve bu dönemlerde yaşamış olan Kuzey İtalyalıların, iklim ve afet belleklerine odaklanılacaktır. Geçmişe dönük bir iklim ve afetler tarihi okuması yapmak, eserin yazıldığı dönemi ve kültürü daha rahat anlamamıza yardımcı olabilir. Kuzey İtalya'nın, iklim, afet, tarımsal üretim, kıtlık, sel, donma, aşırı sıcak dalgaları vb. özellikleri, soneler ve müzik eserinin kendisi ile bütüncül bir şekilde ele alınacaktır.

7. İKLİM, COĞRAFYA, TARIMSAL ÜRETİM VE KENT KÜLTÜRLERİNİN ESERLE BÜTÜNLEŞMESİ

7.1 Konçerto No. 1, Mi Majör, "İlkbahar" (Op. 8, No. 1, RV 269)

Fernand Braudel, *Akdeniz Dünyası*'nda araştırmasını yaptığı coğrafyayı tanımlarken, Akdeniz'in sahte konuksever ikliminin bazen sert ve öldürücü olabileceğini yazar (2017a, s. 379). 16. ve 17. yüzyıl Akdenizi'nin iklim yapısını sahte konukseverlik ile özdeşleştirmesinin sebebi, bu iklimin insanlara beklenmedik sürprizler sunmasıdır. Bunun yanında baharın güzelliği kolay kolay perdelenmemektedir. Braudel, baharın gelip çatışını şu şekilde aktarır:

"Bahar dönencesi yaklaşırken, her şey yeniden ve oldukça ani bir şekilde değişmektedir; bu Mağrip takvimine göre, ağaçların açılanmaları için uygun bir zaman ve bülbüllerin şakımaya başladıkları mevsimdir. Gerçek ilkbaharın eli kulağındadır; sekiz günlük bir kaçamak, yaprakların ve çiçeklerin birdenbire çıkmalarına yetmektedir" (Braudel, 2017a, s. 373).

Bu anlatım bir Akdenizli ve Venedikli olan Antonio Vivaldi'nin bahar temalı konçertosunun "Allegro" başlıklı ilk bölümünde de görülür: "Bahar geldi ve kuşlar onu neşeye, sevinçli şarkılarla selamlıyorlar" (Launchbury, 2010, s. x-xi, bkz. Şekil 3-4)²⁹.

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)³⁰

Şekil 3: "Bahar geldi" (Ölçü numarası: 1-3)

27 *Dört Mevsim* Konçertoları'nın 1725'te yayınlanmasının ardından yine bir başka Venedikli besteci Benedetto Marcello tarafından 1731 yılında bestelenen *Il pianto e il riso delle quattro stagioni* (Dört Mevsimin Gözyaşları ve Kahkahaları) isimli dini bir eser de mevcuttur. Marcello'nun bu eseri kilisenin alt kısmında bulunan bir mezara düştükten sonra dindar bir kişiliğe bürünerek yazdığı aktarılmaktadır (Roche, 2003).

28 Sıcaklık anomalisi: Ortalama sıcaklık derecesinden sapma durumu (Brittanica, 2022)

29 Sonelerin İtalyanca orjinaleri, İngilizce, Almanca ve Fransızca tercümelemleri Eulenburg'un Launchbury editörlüğündeki ETP 1901 numaralı edisyonunda mevcuttur. Kamuya açık olmasından dolayı internette özgürce yayınlanan bu sonelerin güvenilir, basılı bir kaynaktan okunabilmesi için Eulenburg edisyonuna bir yönlendirme yapmak amacıyla atıf yapılmıştır. Bu edisyon kaynakçada belirtilmiştir. Soneler kamuya açık (*public domain*) bir kültür mirası olarak kabul edilmektedir.

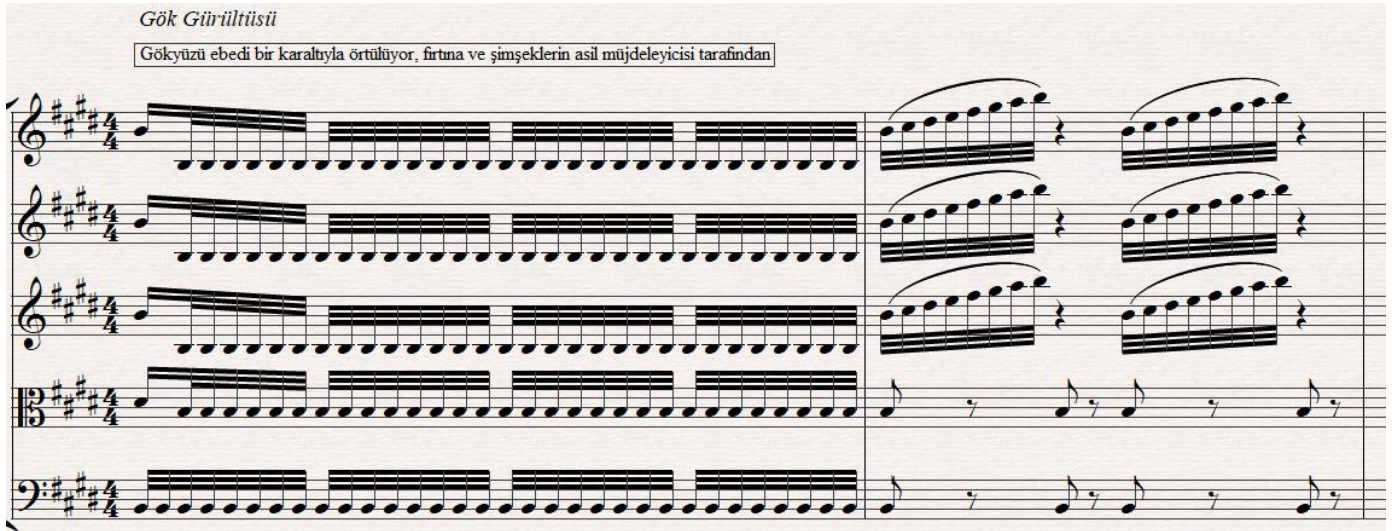
30 Partisyonlar, Gian Francesco Malipierio'nun (1882-1973) 1950 tarihli Ricordi edisyonundan, bu çalışma için tekrar uyarlanmıştır. Sone ifadelerinin Türkçeye çevrilme gerekliliğinden dolayı, yeni bir düzenleme ihtiyacı doğmuştur. Partisyonlar bu çalışma için Sibelius programında yazılmış ve düzenleme için yayınevinden gerekli izin alınmıştır: [https://imslp.org/wiki/Le_quattro_stagioni_\(Vivaldi%2C_Antonio\)](https://imslp.org/wiki/Le_quattro_stagioni_(Vivaldi%2C_Antonio))

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 4: “ve kuşlar onu neşeyle, sevinçli şarkılarla selamlıyorlar” (Ölçü numarası: 22-23)

Braudel'in “sahte konuksever iklim” olarak bahsettiği olgunun diğer bir yansımasını, Vivaldi'nin motiflerinde görürüz. “Gökyüzü ebedi bir karaltıyla örtülüyor, fırtına ve şimşeklerin asil müjdeleyicisi tarafından” (Launchbury, 2010, s. x-xi) anlatımının 32'lik notalarla müzik diline yansımasına şahit oluruz. Baharın ortasındaki bu ani iklimsel değişimin verdiği şaşkınlık, hem sözlere hem de notalara bariz şekilde yansımıştır (bkz. Şekil 5).

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 5: “Gökyüzü ebedi bir karaltıyla örtülüyor, fırtına ve şimşeklerin asil müjdeleyicisi tarafından” (Ölçü numarası:45-46)

Huzurlu bahar atmosferinin tam ortasında Vivaldi'nin neden böyle keskin bir üslup değişimine gittiği, sadece “virtüözite gösterisi” başlığı altında açıklanamaz. 15-19. yüzyıllarının, Kuzey İtalya ikliminin Küçük Buzul Çağı (Camuffo & Enzi, 1992, s. 147) olarak sınıflandırıldığını düşünecek olursak, meseleye farklı bir çerçeveden bakabiliriz. O dönemin, iklim ve sıcaklık dengesizliklerinin ortaya çıktığı çetin bir zaman olarak değerlendirildiği hesaba katılırsa, bahar döneminin tıpkı Braudel'in dediği gibi “sahte bir konukseverlik tavrı” içinde olduğu yorumlaması yapılabilir. Gökyüzü İtalyanlar için her an kırbacını vuracak olan gizli bir güç gibidir. 16. yüzyılda Floransa'da ani şekilde baş gösteren yıldırım vakalarından birkaç tanesini Floransalı diplomat ve siyaset bilimci Niccolo Machiavelli (1469-1527) de aktarır:

“...Herkes ihtiyar Lorenzo de'Medici'nin ölümünden önce, katedralin en yüksek noktasına yıldırım düşmesiyle binada büyük hasar oluştuğunu bilir. Ayrıca, herkes-Floransa halkı tarafından yaşamı boyunca Gonfalonier³¹ yapılmış- Piero Soderini'nin sürülüp rütbeleri geri alındığı günden az önce, saraya yıldırım düştüğünü bilir” (2017, s. 195).

İtalyanların gökyüzü olaylarına korkuyla yaklaşımları ve batıl inançlar kazanmaları, yine Machiavelli tarafından nakledilir: Halk, Toskana'nın her tarafında ve Arezzo'nun üstünde, havada birbirleriyle dövüşen silahlı adamları iştirip gördüğünü söylemektedir (2017, s. 195). Savaşların, ölümlerin ve uğursuz gelişmelerin göstergesi olarak yorumlanan gökyüzü olayları, o dönemde İtalyanları çok korkutur. Bu belleğin müziğe yansması, Vivaldi'nin baharı tasvir ederken, 32'lik notalarla huzurlu atmosferi ani ve keskin bir şekilde sonlandırmasıdır.

Huzurlu bahar atmosferinin kara bulutlar, fırtına ve şimşek ile kesilmesi, iklim bilimi çerçevesinden değerlendirilirse daha farklı bir bakış açısı yakalanabilir. 17. yüzyıldaki Akdeniz iklim yapısını geriye dönük bir şekilde ele alan Diodato, Büntgen ve Bellocchi, yayınladıkları klimatoloji çalışmasında, o dönemki baharların bugünden daha soğuk, nemli ve yağışlı olduğu tespitini yaparlar. 17. yüzyıldan 20. yüzyıla, yağış potansiyeli her yüz yıllık periyotta gittikçe azalır (2018, s. 390). Dolayısıyla iklimsel durum, bugünkü bahar anlayışından daha farklıdır. 1687 ve 1717 yılları arasında Orta ve Doğu Avrupa'da bahar mevsimlerinin sert geçtiği tespiti yapılır (Pfister, 1999; akt. Luterbacher, ve diğerleri, 2001). Venedik'deki su yükselmelerinin 8. yüzyıldan itibaren yazılı kaynaklar üzerinden incelendiği bir çalışmada, sonedeki kara bulutlar ve fırtına anlatımına benzer içeriklere rastlanır. Bu fenomenin Ortaçağ'dan beri tanındığı ve metinlere yansıdığı ortaya çıkmaktadır. 1279 tarihlerinde, Cherso adasının yöneticisi Giovanni Dandolo'nun taç giydiği gün, gökyüzünün gece gibi karardığı, rüzgarların estiği ve şimşeklerin çıktığı, daha sonra suların yükselmesiyle şehrin selden büyük zarar gördüğü aktarılır (M. de la Drome, 1864; akt. Enzi&Camuffo, 1995). 8. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar 200'den fazla sel anlatımının doğrudan alıntılandığı çalışmada, gün veya ayların net verildiği kayıtlar da vardır. Bu çalışmanın konusu itibarıyla, 17. yüzyıldaki bir örnek dikkat çekicidir. 1686 yılında yazılmış olan bir metinde, Nisan ayında Siroko rüzgarının etkisiyle, lagün sularının Venedik'te sele neden olduğu belirtilir (Cronaca di Pellestirina; akt. Enzi&Camuffo, 1995). 17. yüzyıldaki soğuk ilkbaharlara değinen Le Roy Ladurie, Mart-Nisan aylarındaki beklenmedik soğuktan ve yaz aylarındaki yağışlı yazlardan ötürü tarımın zarar gördüğünü ve herkesin acı çektiğini belirtir (2021, s. 39). Müzik estetiği açısından eseri ele alan Massimo Ossi, değişken müzik dinamiklerinin dinleyici ile olan ilişkisine yoğunlaşır. Ossi, kuş seslerinin taklitleri dışında kalan pasajların metin olmadan anlaşılamayacağını, eserin bu bağlamda karmaşık bir yapısı olduğunu ifade eder. Özellikle rüzgârı betimleyen, dinamiği yüksek müzik cümlelerinin, dinleyici için muğlak kalabileceği yorumunu yapar (2016, s. 118). Eserdeki bu tip yüksek dinamik değişimleri, iklim ve coğrafyanın zorlayıcı şartlarının özellikle vurgulanmak istenmesi olarak değerlendirilebilir.

Konçertonun “Largo e pianissimo sempre” başlıklı ikinci bölümündeki vurgu ise çobandır: “...ve böylece bir çoban, iç açıcı çiçeklerle dolu çayırda, yaprak ve bitki hışırtılarının arasında, sadık köpeği yanındayken uyuyor” (Launchbury, 2010, s. x-xi). “Uyuyan çoban”, “yaprakların ve bitkilerin hışırtısı” ve “havlayan köpek”, ayrı ayrı partisyonda belirtilmiş, motif ve cümlelerle temsil edilmiştir (bkz. Şekil 6). Derine inildiğinde, hayvancılık kültürünün İtalya'daki yansmasını görmek mümkündür. Venedik'den Mantova, Roma vb. şehirlere seyahat etmiş olan Vivaldi sadece yaşadığı şehrin dar kanallarında gözlemlediklerini değil, dağ ve ova insanını da eserine yansıtır. Ticaret bağlamında çok etkili olan İtalya, dağlısı ve ovalıysa hayvancılık ile barışık bir yapıdadır. Bu yaşam koşulları içinde çobanların zaman zaman yer değiştirmeleri, soğuğu ve sıcaklığı deneyimlemeleri onların eserde de temsil edilmelerine sebep olur. Hatta sürüyü koruyan ve çobana yoldaşlık eden sadık köpekler de bu bütünlüğe eklenir.

31 Şehrin yöneticisi

Ve böylece bir çoban, iç açıcı çiçeklerle dolu çayırd, yaprak ve bitki hışırtılarının arasında, sadık köpeği yanındayken uyuyor

Uyuyan çoban

Largo

Violin

Violin I

Violin II

Viola

Yaprakların ve bitkilerin hışırtısı

pp sempre

mf

(segue)

(segue)

Havlayan köpek

f

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 6: "...ve böylece bir çoban, iç açıcı çiçeklerle dolu çayırd, yaprak ve bitki hışırtılarının arasında, sadık köpeği yanındayken uyuyor" (Ölçü numarası : 84-86)

Çobanların iklimle olan ilişkisi ve hareketlilikleri, bu eserde var olmalarını sağlar. Braudel *Akdeniz Dünyası*'nın "Fiziki Birlik: İklim ve Tarih" başlıklı bölümünde 16. ve 17. yüzyılda İtalya'da hareket halinde olan çobanları anlatır: "Karlar tarafından ablukaya alınan birçok dağ kitlesi, alçak bölgelere giden sürüler ve çobanlar tarafından terk edilmişlerdir. Evlerinde kalan dağlılar, sonbahar pazarlarında, artık besleyemeyecekleri genç hayvanları satmışlardır" (Braudel, 2017a, s. 393). Kar kütleleri artınca sürüleriyle birlikte dağdan aşağı inen ve bu esnada dağlılarla ticari ilişki içinde olan çobanlar, şehirle dağ arasındaki bağlantıyı sağlayan figürler olarak öne çıkmaktadırlar. Durmaksızın hareket halinde olan bu çobanlar coğrafyaya en hakim kişilerdir. Çoban karakteri, yaz temalı konçertoda da karşımıza çıkacaktır.

7.2 Konçerto No. 2, Sol minör, "Yaz" (Op. 8, No. 2, RV 315)

Vivaldi, yaz temalı konçertosunun ilk bölümüne "Sıcakta Uyuşukluk"³² (bkz. Şekil 7) ifadesini vurgulayarak başlar: "Haşın ve güneşle yakıp kavuran havada, insanlar ve bütün canlılar bitap düşmüşler, çam ağacı kuruyup gitmiştir" (Launchbury, 2010, s. xii-xiii). Bu ifadelerin neyi anlatmak istediğini tam olarak aydınlatmak için yeniden iklim tarihine dönmemiz gerekir. 15-18. yüzyılda yaşamış olan Kuzey İtalyalılar, beklenmeyen fırtınaların yanında yüksek sıcaklarla da mücadele etmişlerdir.

Sıcakta uyuşukluk

Haşın ve güneşle yakıp kavuran havada, insanlar ve bütün canlılar bitap düşmüşler, çam ağacı kuruyup gitmiştir

Allegro non molto

Violin

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello
B.c.

pp

pp

pp

pp

pp

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 7: "Haşın ve güneşle yakıp kavuran havada, insanlar ve bütün canlılar bitap düşmüşler, çam ağacı kuruyup gitmiştir" (Ölçü numarası : 1-11)

32 "Languidezza Per Il Caldo"

Akdeniz coğrafyasının yaz mevsimini anlatan Braudel; yaz döneminin ağır bedeller ödettiğini, kuraklığın her yerde akarsuların duraklamasına ve kurummasına sebep olduğunu söylemektedir. Sulama sıkıntısı sebebiyle, bütün otçul bitkilerin gelişmesi duraklamaktadır (2017a, s. 380). Yüksek sıcaklıkların yol açtığı kuraklığın 17. yüzyıldaki göstergelerinden bir tanesi de Katolik Kilisesi'nin İtalya'da düzenlediği yakarış ritüelleridir. Kilisenin görevlendirdiği rahipler, sıkıntı yaşanan bölgede, halkla beraber yağmur duasına çıkarlar. Bu ritüeller sadece yağmur duasından ibaret değildir. Yakarış ritüelleri (*rogation ceremonies*) yağmur talep eden *pro-pluvia* ve sert hava koşullarının (kar, fırtına, şiddetli yağmur vb.) durulması için yapılan *pro-serenitate* olmak üzere ikiye ayrılır. Venedik'in güneybatısında konumlanan Pesaro şehrindeki *Madonna delle Grazie* Katolik Kilisesi'nde, 1594-1855 yılları arasında uygulanan ritüellerin 69'u *pro-pluvia* (yağmur talep eden), 46'sı *pro-serenitate* (durgunluk talep eden) olarak düzenlenmiştir. Yağmur talep eden ritüeller; 1657'de Mayıs'dan Ağustos'a 4 ay, 1659'da Haziran'dan Ağustos'a 3 ay, 1683'de Şubat'dan Nisan'a 3 ay devam etmiştir (Venturati, 2018, s. 173-174). Coğrafi konumundan dolayı çok daha sıcak olan İspanya'da *pro-pluvia* ritüelleri ağırlıktadır. 1576-1800 tarihleri arasındaki Toledo Katedrali'nde düzenlenen ayinler incelendiğinde üç periyod ortaya çıkmıştır. Birincisi 1576-1624, ikincisi 1625-1718 ve üçüncüsü 1719-1800 tarihleri arasında düzenlenen ritüellerdir (Fernando, Santisteban, Barriendos, & Mediavilla, 2008, s. 237). Avrupa'da sarı sıcak olarak nitelendirilen 1704-1707 tarihleri arasındaki süreçte, yüksek sıcaklıklar ve kuraklıktan dolayı nehirlerin alçak düzeyden akması sonucu suların mikroplandığı, zehirlenme ve ishal sonucunda, önce 200.000, daha sonra 1719'da 450.000 bin kişinin hayatını kaybettiği aktarılır (Le Roy Ladurie, 2021, s. 111-112). Bu veriler, 17. ve 18. yüzyıldaki sıcak yazları Avrupa genelinde doğrulamaktadır. Avrupa'daki yüksek sıcaklıklar, Papalık'ın yakarış ritüelinden sorumlu din adamları görevlendirmesine sebep olacak kadar insanları etkiler. Bu sıcaklar geçici yer değiştirmelere dahi sebep olur. Nüfuzlu kişilerin yaz göçlerine değinen Braudel, Roma'da, Avignon'da, Milano'da ve Sevilla'da, zenginlerin, soyluların, burjuvaların, laiklerin ve ruhban sınıfının, aşırı sıcaklardan kenti terk ettiklerini anlatır (2017a, s. 416).

Akdeniz ikliminin etkisindeki Avrupa ülkeleri, tarımsal faaliyetlerini yaz mevsimindeki bu sığağı hesap ederek düzenlerler. Az su ve bol güneş odaklı üretim yapmaya odaklanan çiftçilerin başlıca gıdaları üzüm ve zeytindir (Kishlansky, Geary, & O'Brien, 2010, s. 345). Vivaldi'nin sonelerde ve müzik cümlelerinde ifade ettiği sıcakta yaşanan uyuşukluk, özellikle açık havada çalışan çiftçi, çoban vb. insanları etkiler. Bu tembelliştiren sığağın ortasında rüzgarların mücadelesi sonelerde şöyle ifade edilir: "Tatlı bir Zefir rüzgarı eser ama ona meydan okurcasına Bora rüzgarı aniden bastırır" (Launchbury, 2010, s. xii-xiii). Kuzey İtalya coğrafyasının beklenmedik değişimleri yeniden ortaya çıkar. Braudel'in ifadesiyle sahte konukseverlik yeniden gerçek yüzünü gösterir. Batıdan ılık ılık esen Zefir rüzgarı 16'lık üçlemeler ile partiyonda vücut bulurken ona meydan okuyan Bora rüzgarı 32'lik motiflerle temsil edilir (bkz. Şekil 8-9).

Tatlı bir Zefir
Tatlı bir Zefir rüzgan eser

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)
Şekil 8: "Tatlı bir Zefir rüzgarı eser..." (Ölçü numarası : 78-81)

“Küçük bir çoban yaklaşan fırtınadan ve onu bekleyen kaderden korkup ağlar” (Launchbury, 2010, s. xii-xiii; bkz. Şekil 10) anlatımı ile çoban vurgusu yeniden ortaya çıkar³³. Çoban üzerinden yapılan anlatımlar aslında İtalya'da *contadini* olarak adlandırılan köylülerin genel tutum ve davranışlarını betimlemeye çalışmaktadır. Çoban burada, kırsal kesim insanı *contadini* sınıfının bir mensubudur.

“Ghent ve Bruges, Cenova, Milano, Floransa, Siena ve deniz topografyasının engellerine karşı da savaşmak zorunda olan Venedik gibi ticaret sayesinde çok zenginleşmiş kentler bile işlerini ve güçlerini kırsal çevreleri üzerine, İtalyan kentlerinin *contado* dedikleri 'kırsal kesim' üzerine dayandırmak zorundadır; İtalyan köylüleri *contadini* adını buradan almıştır” (Le Goff, 2017, s. 326).

Venedik, burjuvanın İtalya'da tarım sistemini kontrol altına aldığı dönemde, eski feodal yapıyı en son terk eden gelenekçi bir şehirdir. Soylular, 18. yüzyılın ikinci yarısına kadar tarım alanında söz sahibi olmaya devam etmiştir (Emilio, 1997, s. 227). Dolayısıyla toprak sahibi ve köylü ilişkisi Venedik'de belli bir süre daha etkisini kaybetmez. Ortaçağ şehir cumhuriyetleri zamanından kalma *contadini* yaşam tarzı, 18. yüzyılın ilk yarısında hala geçerlidir. Tarım arazilerine yer açmak için, otlak alanlarının ve ormanların istimlak edilmesini anlatan İtalyan tarım uzmanı Lorenzi, 1778 yılında yazdığı bir şiirde, bu dönüşümü çoban karakteri üzerinden tasvir eder. Çoban, hayvanlarını otlatmak için bulamadığı için “zavallı” olarak tanımlanır (Emilio, 1997, s. 241).

Vivaldi'nin sonelerindeki çoban karakteri, iklimle dört mevsim mücadele içinde olan *contadini* sınıfının eserdeki temsilcisidir. Hayvanlarına sahip çıkmaya çalışan, kimi zaman köpeğiyle uyuyan, fırtınanın kendisine ve hayvanlarına vereceği zarardan korkup ağlayan bu çoban, insanın doğa karşısındaki savunmasızlığını temsil eder. İtalyanlar bu beklenmedik zamanlarda ortaya çıkan doğa olaylarından çok korkmaktadırlar. Bu korkunun ve umutsuzluğun müziğe yansması ise solo keman kesitinde, kromatik bas inişinde³⁴ ve eksilmiş 5'li/7'li yapısında görülür (bkz. Şekil 10). Müzikte, çoban ve doğa arasındaki göndermeler, 19. yüzyılda da görülmeye devam eder. Beethoven'ın Pastoral olarak da bilinen 6. Senfonisi'nin son bölümünün başlığı: “Çobanın şarkısı-fırtına sonrası neşeli ve şükran dolu duygular” olarak belirlenmiştir (Frogley, 1995, s. 105). Tıpkı Vivaldi'nin eserinde olduğu gibi, burada da fırtına ile mücadele eden çoban anlatılır.

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 9 “...ama ona meydan okurcasına Bora rüzgarı aniden bastırır” (Ölçü numarası : 90-92)

33 Sonenin üstünde yer alan “Çobanın ağlayışı” (bkz. Şekil 10) ifadesinin orijinali “Il Pianto Del Villanello”dur. *Villanello*, İtalyan köylülerini genel olarak ifade eden *contadino* kelimesi ile bağlantılı “çiftçi, işçi, köylü” manalarına da gelmekle birlikte, soneyle ilişkisi sebebiyle “çoban” olarak anlamlandırılmıştır.

34 Klasik Batı Müziği'nde kromatik bas inişinin ve eksilmiş akorların hüznün, keder vb. duyguları aktarmada bir araç olarak kullanılmaları çok rastlanılan bir alışkanlıktır. Kromatik bas inişindeki benzer yapıyı Henry Purcell'in (1659-1695) Dido ve Aeneas operasının “When I am laid in earth” aryasındaki *basso ostinato* yürüyüşünde de görmek mümkündür. Bu eser daha sonra Oliver Hirschbiegel'in 2004 tarihli filmi *Untergang* (Çöküş) filminde de kullanılmıştır. Besteci Stephan Zacharias, Purcell'in bu aryasını yeni bir düzenlemeyle filme uyarlayarak II. Dünya Savaşı'nın sonlarında sığınakta ölüme hazırlanan Nazi yönetimi mensuplarının depresif ruh hallerini yansıtır (Düzenlemenin adı: *Eva Brauns letzter Brief*-Eva Braun'un Son Mektubu-). Dolayısıyla kromatik bas inişinin umutsuzluk, mağlubiyet vb. karamsar duyguların göstergesi olarak algılanışının 21. yüzyılda da devam ettiği söylenebilir.

Çobanın Ağlayışı

Küçük bir çoban yaklaşan fırtınadan ve onu bekleyen kaderden korkup ağlar

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 10: “Küçük bir çoban yaklaşan fırtınadan ve onu bekleyen kaderden korkup ağlar” anlatımı kromatik bas inişi ve kırmızı renk ile belirtilen eksilmiş yapı öğeleri (Eksik 7’li ve 5’linin 2. çevrimleri) ile güçlendirilmeye çalışılmıştır. Akorların klavsen veya org ile çalınmasıyla, melodinin iletmek istediği mesaj daha etkili olur. (Ölçü numarası:116-121)

Korku unsurunun Venedik'in geneline yayıldığı anlatılmaktadır. Venediklilerin bu korkularını anlamak için yeniden iklime ve coğrafyaya odaklanmak gerekir. Venedik lagününün kimi zaman keyif kaçırıcı ve yalnızlığa mahkûm eden atmosferini betimleyen James Morris: “Çoğu öğlen vakti, hatta yazın bile, suyu gri ve dalgalı hale getiren pek hoş olmayan soğuk bir rüzgâr eser ve ufuklar sonsuz uzaklıktadır” (1960, s. 270) anlatımıyla, şehrin soyutlanışını tasvir eder. Bu dışarıdan soyutlayan doğa olaylarına bir de lagün korkusu eklenir. İklimsel olayların mitolojik efsanelerle harmanlanması esrarengizlik seviyesini daha da artırır. Adacıkları yutma gücüne sahip olan bu coğrafyada, denizcilerin en büyük çekincesi sığ sularda zor duruma düşmektir. “Venedikliler her zaman karaya oturmaktan korkmuşlardır. Fırtınalar, iblisler, korsanlar, canavarlar -Venedik denizciliği folklorundaki tüm figürler- bir tarafa, sığ sular hepsinden daha korkunçtur” (Morris, 1960, s. 270). Korku duygusu, karadaki çobandan gemideki denizciye kadar Venediklilerin ortak noktası haline gelmiştir. Coğrafya ürkütmektedir. Nitekim ağlayan çobanı korkutan kaderin temsilcisi yeniden 32'lik notalar olacaktır. Ardı ardına sıralanan motifler İtalyanların yüzleşmek zorunda oldukları doğayı simgelemeye devam eder (bkz. Şekil 11).

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 11: Coğrafyanın insanları zorlayan ve korkutan yapısı yeniden kemanlar aracılığı ile 32'lik motiflerle müziğe yansıtılır.

(Ölçü numarası : 155-158)

Konçertonun “Adagio e piano – Presto e forte” başlıklı ikinci bölümünde vurgu sürüyle dolaşan sineklere ve gök gürültülerine yapılır: “Çakan şimşeklerin, vahşi gök gürültüsünün ve öfkeli bir şekilde akın eden sinek sürülerinin korkusundan yorgun uzuvlar dinlenmeyi reddetmiştir” (Launchbury, 2010, s. xii-xiii). Sinek sürülerinin hücum etmesi, özellikle kırsal kesim sakinleri olan *contadini* için zorlayıcı bir durumdur. Sonelerde belirtilen yorgun uzuvlar, sıcaklığın ortasında sineklerle baş etmek zorunda olan köylülerin çektiği sıkıntıyı anlatmaya çalışmaktadır. *Contadini* solist, sineklerin vızıltısı 1. ve 2. kemanlar ile temsil edilirken, gök gürültüsü *Presto* temposundaki *tutti* ünison ile müziğe yansıtılır (bkz. Şekil 12).

Çakan şimşeklerin, vahşi gök gürültüsünün ve öfkeli bir şekilde akın eden sinek sürülerinin korkusundan yorgun uzuvlar dinlenmeyi reddetmiştir

The musical score is presented in five staves. The top staff is for Violin, followed by Violin I, Violin II, Viola, and Violoncello/Basso Continuo. The score is divided into two sections: 'Adagio' and 'Presto'. The 'Adagio' section is marked with a piano (p) dynamic and features a melodic line in the Violin. The 'Presto' section is marked with a forte (f) dynamic and features a rhythmic pattern in the Violin I and II, Viola, and Violoncello/Basso Continuo. The score is in 4/4 time and includes a key signature of one flat (B-flat).

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 12: “Çakan şimşeklerin, vahşi gök gürültüsünün ve öfkeli bir şekilde akın eden sinek sürülerinin korkusundan yorgun uzuvlar dinlenmeyi reddetmiştir” (Ölçü numarası : 175-178)

Geriye dönük bir okuma yapıldığı zaman sineklerin Kuzey İtalya'ya yaptıkları göçlerle ilgili bazı verilere ulaşılabilmektedir. Dario Camuffo ve Silvia Enzi (1992) Küçük Buzul Çağı olarak adlandırılan 15. ve 19. yüzyıl süresince, Kuzey İtalya coğrafyasında ciddi çekirge göçleri (*Locusta migratoria*) görüldüğünü ifade etmektedirler. Arşiv çalışmalarından elde ettikleri sonuçlara göre, bu göçlerin özellikle sıcaklıkların arttığı yaz mevsiminde (sıklıkla Ağustos ayında) gerçekleştiğini aktarmaktadırlar. Bu göçü teşvik eden unsurlardan birinin de siroko rüzgârı olabileceğine dair çıkarımlarda bulunan araştırmacılar, siroko etkisinin sürüleri önce Büyük Macaristan Ovası'na getirdiğini, daha sonra bora rüzgarının bölgeye hâkim olmasıyla İtalya'ya sürüklendiklerini tahmin etmektedirler. En yoğun göç dalgalarının 14., 16. ve 17. yüzyılda Küçük Buzul Çağı'nın tam kalbinde gerçekleştiği tespitini yapmışlardır (Camuffo & Enzi, 1992, s. 147). 15. ve 16. yüzyıldaki önemli olayların kayıt edildiği, yazarı belli olmayan *Diario Ferrarese* kitabında, 19 Aralık 1499 tarihinde Venedik'in San Marco Meydanı'nda çekirge sürülerinin belirdiği, kalabalık nüfuslarından dolayı uzaktan buluta benzetildikleri aktarılır (1933, s. 238). 15. yüzyılın sonundaki bu olaya benzer başka bir kayıt 17. yüzyılda tutulur; 1646 yazında Venedik'in adacıklarında ve lidolarında çekirge sürülerinin dolaştığı anlatılmaktadır (Gallicciolli, 1646, s. 194; akt. Camuffo & Enzi, 1990, s. 65). Bu veriler, Vivaldi'nin müzikle ve sonelerle ifade etmeye çalıştığı atmosferle büyük ölçüde uyumaktadır.

Konçertonun “Presto” başlıklı son bölümünde ise, yaz mevsiminde yaşanan bir fırtına anlatılır. Sonenin üzerinde yer alan “Fırtınalı bir yaz havası”³⁵ ifadesi ve sone cümlesinin kendisi atmosfere ilişkin yeterli açıklamayı zaten yapar: “Ah, ne yazık ki korkuları haklı çıkmıştır; gök gürültüsü, şimşekler ve dolu, azametli

35 Tempo Impetuoso D'estate

buğdayların ve mısır saplarının başlarını koparır” (Launchbury, 2010, s. xii-xiii; bkz. Şekil 13). Bir *contadino* havadan endişe etmiş ve nihayetinde korktuğu başına gelmiştir. Fırtınanın ortasında kalan çoban yine İtalyan köylüsünün temsilcisidir. Şiddetli fırtına bölüm boyunca Presto temposundaki 16'lıklar ile müziğe yansıtılır.

Fırtınalı bir yaz havası

Ah, ne yazık ki korkuları doğru çıkmıştır; gök gürültüsü, şimşekler ve dolu azametli buğdayların ve mısır saplarının başlarını koparır

Presto

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 13: “Ah, ne yazık ki korkuları haklı çıkmıştır; gök gürültüsü, şimşekler ve dolu, azametli buğdayların ve mısır saplarının başlarını koparır” (Ölçü numarası: 197-200)

Bu bölümdeki anahtar unsur ise tahıl ürünleridir.³⁶ Tahıl ürünlerinin ve bütün ekinlerin başlarını koparan fırtına bizi İtalya'nın tarım üretimine götürmektedir. Tarlaların bu şiddetli fırtınadan nasıl etkilendiklerini anlatan üçüncü bölüm, Venedik'in her tarafına yansıyan bir afete değinir. Köylüden tüccara, tüccardan soyluya bütün bir şehrin gıda sorununa dönüşebilen bu krizler, ticarete de darbe vurabilmektedir. İtalya'da tahıl ürünlerine altın kadar önem verilir. Bunun sebebi beslenmesi gereken kalabalık nüfustur. 1696 yılında 137.867 kişilik nüfusuyla Venedik İtalya'nın en kalabalık ikinci, Avrupa'nın ise yedinci şehri olmuştur (Pezzolo, 2014, s. 257). Böylesine kalabalık ve hareketli bir şehirde gıda ihtiyacı elbette çok önemli bir unsur olarak ön plana çıkar. Şehir kimi zaman kıtlıklarla da mücadele etmektedir³⁷. Venedik'te, San Marco ve Rialto'da, kıtlığı sona erdiren 1570 yılındaki yağışa kadar halka her gün un dağıtılmıştır (Braudel, 2017b, s. 378). Tarım üretimi ve ticaret açısından verimli bir yer olan Kuzey İtalya, bunu iklimin dengesiz koşullarına rağmen başarabilmiş coğrafyalar arasındadır. 18. yüzyıldaki tarımsal gelişmeler sonrasında, güney bölgelerine kıyasla kuzey bölgeleri tarım ürünlerinden çok daha fazla verim elde etmeyi başarmıştır (Ciriacono, 2006, s. 79).

36 “Tronca il capo alle Spiche e a' grani alteri” (Grani: Buğdaylar, Spiche: Mısır). İtalyancada, özellikle yerel dillerde “Le spighe” tarladaki mısır olarak anlaşılmaktadır. Spiche kullanımı ise Venedik lehçesiyle alakalıdır.

37 16 Kasım 1502 yılında Niccolo Machiavelli'nin İtalya'nın Imola şehriden yazdığı bir mektupta gıdanın ne kadar önemli bir unsur olduğu ortaya çıkar: “Buğday burada bizim ölçümüzle *stai*’su kırk *soldi*’den hızla satılıyor ve bu şehirde teğmen olan Messer Jacopo dal Borgo, Lord’un bölgesinde buğday için bir kayıt tutulduğunu ve bulunan miktarların tüm şehirlerde az olduğunu, kiminde bir, diğer bazılarında iki aylık buğday olduğunu, bu Lord’un başka yerlerden buğday tedarik edebileceğine bakmaksızın, mevcut miktarın yabancı askerlerin gelmesiyle bu ülkede iyi yaşam şartları için yetmeyeceğini söyledi bana” (Machiavelli, 2011, s. 41).

Yaz dönemi Akdeniz'de hasat dönemidir. Haziran'da buğday, Ağustos'ta incirler hasat edilirken bağ bozumu Eylül'de gerçekleşir (Braudel, 2017a, s. 411). Olgunlaşan tahıl ürünlerinin fırtına ile mücadelelerinin anlatıldığı *Presto* bölümü hasat edilmeye hazır olan ekinlerin başlarına gelen felaketi anlatmaktadır. Yazın sonuna doğru Alp geçitlerinden gelen soğuk hava istilaları, Venedik'te hortumların çıkmasına sebep olabilmektedir (Camuffo & Enzi, 1992, s. 146). Afet olarak değerlendirilebilecek olan bu fenomene ek olarak, yaz mevsimlerinin dengesiz seyri eşlik eder. Avrupa'da 1630-1690 periyodu, -ortalamaya kıyasla- soğuk ilkbaharlar ve yazlar dönemi olarak tanımlanmasına karşın; 1630, 1660 ve 1680 senelerinde sıcak yazlar da yaşanır (Le Roy Ladurie, 2021, s. 46). Şaşırtan iklim koşullarına maruz kalan insanların, yazın ortasında yaşadıkları bu tip öngörülemeyen doğa olayları, esere de yansır.

İklim krizinden çıkış da yine tarımsal üretimin verimliliği ile mümkün olur. 17. yüzyılda başlayıp 18. yüzyılda en verimli seviyesine gelen tarımsal yenilikler, Kuzey İtalyalıların kötü hava koşullarının üstesinden gelmelerini sağlamıştır. 1629-1630 yılları arasında yaşanan veba salgını, nehirlerin taşmasına yol açan dengesiz yağışlar ve ekinlerin telef olmalarına sebep olan nemli havanın verdiği zararlar, bol mahsulün elde edilmesi ile aşılabılmıştır (Alfani, 2010, s. 40). Bütün bu veriler ışığında eserde geçen fırtına ve tahıl ürünleri ilişkisinin iklim ve tarım tarihiyle alakalı ipuçlar barındıran bir belge niteliğinde olduğu söylenebilir.

7.3 Konçerto No. 3, Fa Majör, "Sonbahar" (Op. 8, No. 3; RV 293)

Sonbahar temalı konçertoda öne çıkan kavramlar ise kutlamalar, sarhoşluk ve son bölümdeki avcılıktır. Venediklilerin bütün zorluklara rağmen kutlamalardan ve karnavallardan ödün vermemeleri bu konçertoda anlatılır. Venedik ritüeller mekanıdır ve törensellik şehirden kırsala her yere yayılır. 11. yüzyılın sonunda başlayan ve 700 yıl boyunca devam eden karnaval geleneği bir süre duraklama yaşasa da 1970 yılında yeniden dirilir. Normal şartlarda 40 gün süren bu kutlamalar 18. yüzyılda kimi zaman altı aya kadar uzatılır. Ekim ayının ilk pazarında başlayıp Mart'ın sonunda veya paskalya orucu döneminde sona erer (Ackroyd, 2009, s. 243). İklim dengesizliklerinden çekinen, doğa ile mücadele eden ama eğlenceden de ödün vermeyen bu insanlar, şehir kültürünü yaratan unsurlardır. Venedik şehrinin bitmek bilmeyen hareketliliğini, bölge insanının duygu durumundaki ani değişiklikleri, şehir ve coğrafya ile özdeşleştirmek mümkündür. Mekan ve ruh birbirleriyle bağlantılı unsurlardır. 17. yüzyılda Venedik'de bulunan İngiliz elçi Sir Henry Wotton (1568-1639) Venedik için 'Şehir inşa edildiği element gibi yükselip alçalmaktadır' ifadelerini kullanır. (Ackroyd, 2009, s. 20). Su elementinin hareketliliği ile şehrin inişli çıkışlı duygu durumu arasında bağlantı kuran Sir Henry Wotton belli ki Venedik'in hareketliliğinden çok etkilenmiştir. 18. yüzyılın başında Venedik'in ekonomik gücü, üretim ve ticarete nazaran şehir kültüründen gelir. Şehir; seremonileri, kumarhaneleri ve süslü binalarıyla herkesi kendisine çeker (Talbot, 1978, s. 314).

Konçertonun "Allegro" başlıklı ilk bölümü, Venedik'deki kutlama kültürünün hasat seremonisine dönüşmesini müzik diliyle anlatır: "Çiftçiler mutluluk veren bereketli hasatı dans ve şarkılarla kutlarlar" (Launchbury, 2010, s. xiv-xv; bkz. Şekil 14).

Çiftçilerin dans etmesi ve şarkı söylemesi

Çiftçiler mutluluk veren bereketli hasatı dans ve şarkılarla kutlarlar

Allegro

Violin

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello
Basso Continuo

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 14: “Çiftçiler mutluluk veren bereketli hasatı dans ve şarkılarla kutlarlar” (Ölçü numarası: 1-3)

Bu büyük kutlama esnasındaki sarhoşluk da müziğe yansır. Sarhoş bir çiftçi, solist tarafından 16'lık motiflerle betimlenir. Diğer sarhoşluk yaşayanlar da sürekli bastaki motiflerle temsil edilmektedir: “ve birçoğunu alevlendirir Baküs'ün likörü” (Launchbury, 2010, s. xiv-xv; bkz. Şekil 15). Yaşanılan zorluklara rağmen hayat devam etmiş ve sonbaharda ekinlerini hasat etmenin mutluluğunu yaşayan çiftçiler bu bereketin sarhoşluğuna kendilerini kaptırmışlardır.

Bir sarhoş

ve birçoğunu alevlendirir Baküs'ün likörü

Violin

Basso Continuo

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 15: “ve birçoğunu alevlendirir Baküs'ün likörü” (Ölçü numarası: 32-33)

Baküs'ün likörü, Akdeniz coğrafyasına ait olan mitlerden bir tanesidir. Baküs, şarap ve eğlence tanrısı Dionysos'un bir diğer adıdır. Mitolojide, Dionysos'un sarhoş edici bu içeceği insanların dertlerini yatıştırmak için yaydığı anlatılır. Dionysos, ölçülü kullanıldığında şarabın, insanın daha mutlu ve daha sosyal olmasına yardımcı olacağını, varoluşundan zevk almasını sağlayacağını, canlandırıcı etkisi altında hüznelerini, kederlerini, hastalananların acılarını bir süreliğine de olsa unutacaklarını keşfetmiş ve her yerde asma ekip

yetiştirilmesini öğretmiştir (Berens, 2021, s. 120). Bu kendinden geçme geleneği, Antik Yunan medeniyetinden alınan bir miras olarak düşünülebilir. Erwin Rohde bu sarhoşluk içinde dans edilen Dionysosçu gece şenliklerinin Antik Yunan döneminde “gelip geçici çılgınlık nöbetleri” olarak algılandığını aktarmıştır (2020, s. 272)³⁸. Dolayısıyla Antonio Vivaldi'nin, çiftçilerin Baküs likörüyle kendilerinden geçmelerini, mitolojideki bir efsane ile özdeşleştirilmesi söz konusudur. *Contadino* olmanın zorluklarından uzaklaşmak isteyen bu insanlar, sert kış öncesindeki sonbahar hasatında kendilerini sarhoşluğun kucağına bırakarak, bir süreliğine de olsa dertlerini unutmaya gayret ederler.

Sarhoşluğun verdiği uyku da Venediklilerin bir diğer kaçış yoludur. Sert kış öncesindeki sonbaharda tembelliğin tadını çıkartmaktadırlar. “Adagio molto” başlıklı ikinci bölüm “Uyuyan sarhoşlar”³⁹ ifadesiyle bu atmosferi anlatır: “Memnuniyet veren ılık hava, şarkıları ve dansları bıraktırtıyor herkese, mevsim hepimizi davet ediyor huzurlu ve keyifli bir uyku için” (Launchbury, 2010, s. xiv-xv; bkz. Şekil 16).

Uyuyan sarhoşlar

Memnuniyet veren ılık hava, şarkıları ve dansları bıraktırtıyor herkese,
mevsim hepimizi davet ediyor huzurlu ve keyifli bir uyku için

Adagio molto

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 16: “Memnuniyet veren ılık hava, şarkıları ve dansları bıraktırtıyor herkese, mevsim hepimizi davet ediyor huzurlu ve keyifli bir uyku için” (Ölçü numarası: 116-123)

38 Erwin Rohde Antik Yunan Dönemi'ndeki Baküsçü ritüellerin, sarhoş edici yapısını detaylı bir şekilde anlatır: “Muhtemelen, bir zamanlar tüm Yunanistan'ı bir salgın hastalık gibi kasıp kavuran ve Dionysosçu gece şenliklerinde ara ara alevlenen bu derin Bakkhosçu heyecanın bir sonucu olarak, Yunan halkının yapısında belli bir hastalıklı eğilim, normal algı ve duyum yetilerini aniden gelip giden kesintilere uğratan bir duyarlılık kaldı. Gelip geçici çılgınlık nöbetlerinin bütün kentleri salgın bir hastalık gibi nasıl ele geçirdiğine dair tek tük bazı rivayetler okuruz. Bu çılgınlığın adını Frig Dağ Ana'nın daimonik refakatçilerinden alan dini eğilimli Korybasçı biçimi, hekimler ve psikologlar tarafından iyi bilinen bir fenomendi. Bu nöbetlerden etkilenenler, nesnel bir gerçekliğe karşılık gelmeyen tuhaf figürler görmekte ve flüt sesleri işitmekte, ta ki en şiddetli heyecan düzeyine ulaşana ve karşı konulmaz bir dans arzusuna yakalanana kadar” (2020, s. 272). Bu anlatım, eserdeki Baküsçü eğlence ve sarhoşluğun köklerine ışık tutmaktadır.

39 Ubriachi Dormenti

Buradaki memnuniyet veren ılık hava, siroko rüzgarı olarak düşünülebilir. Adriyatik'in uzunlamasına eksenini boyunca esen siroko, sonbahar ve kış mevsimlerinde etkili olan sürekli ve nemli bir rüzgardır (Pirazzoli & Tomasin, 2013, s. 558) Sıcak siroko rüzgarı, Venediklilerin duygusal ve miskin eğilimlerinin sebebi olarak gösterilir. O dönemde şehir içinde bazı erkeklerin kadınsı davranış göstermelerinden bile bu rüzgar sorumlu tutulmaktadır (Ackroyd, 2009, s. 24). Siroko rüzgarının ılık yapısını sadece miskinleştirici bir yapıda değerlendirmek de elbette doğru olmaz. İklimsel fenomenlerin yapısı karmaşık bir bütündür. Nitekim siroko rüzgarlarının, Venedik'in de içinde bulunduğu Kuzey Adriyatik'de, deniz yükselmelerine ve dolayısıyla su baskınlarına sebep olduğu tespit edilmiştir (Pirazzoli & Tomasin, 2013, s. 558).

Konçertonun "Allegro" başlıklı son bölümünde ise tema avcılıktır: "Avcılar, boruları, silahları ve köpekleri ile şafak vaktinde avlanmak için dışarı çıkarlar" (Launchbury, 2010, s. xiv-xv). Venedik'deki avcılık geleneği coğrafya ve ticaret ile doğrudan bağlantılıdır. Sığ lagünlerde düzenli olarak değerli kuş tüyleri için avcılık yapan Venedikliler, şehir kültürünün bir parçası haline gelmiştir⁴⁰. Lagünlerdeki avcılık geleneğinin somut bir göstergesi ise ressam Vittore Carpaccio'nun (1460-1526) "Lagünde Avlanma" adlı tablosudur. "Lagünde Avlanma"⁴¹, Venedik'de grup halinde ve planlı yapılan avlanma geleneğini yansıtır. Bu yapıt, aynı zamanda şehrin avcılık kültürünü günümüze kadar aktaran tarihsel bir belge niteliği taşımaktadır (bkz. Şekil 17).

Şekil 17: Vittore Carpaccio (Italian, about 1460 - 1526), Hunting on the Lagoon (recto); Letter Rack (verso), 79.PB.72, The J. Paul Getty Museum, Los Angeles.

Tabloda, suyun üstünde yüzen ve gökyüzünde uçan kuşlar, Venedik'in ekosistemini gözler önüne sermektedir. Vivaldi, konçertolarında kuş cıvıltılarını notalara aktararak (bkz. Şekil 4) ekosistemi müziğe yansıtır. Bu yapıt, Vivaldi'nin kuş taklitleri ve avcılık temasının görsel olarak da algılanmasını sağlar. Carpaccio Venedik'in ekosistemini gözlere, Vivaldi ise kulaklara anlatır.

40 Bu sonede anlatılan avcılık doğrudan kuş tüyü için yapılan bir av olmasa dahi, avcılığın toplu halde sistematik şekilde uygulanan bir alışkanlık olduğunu kanıtlar niteliktedir.

41 Hunting on the Lagoon

Yapıtın konusunu ilk kez ele alan isim Busiri Vici, hayvanların tüylerine zarar vermeden onları avlamak isteyen avcıların, ok yerine pişmiş topraktan yapılan terakota topları kullandıklarını ve bunun resme yansıdığını söyler (Goldner, 1980, s. 23). Kendilerine has avcılık yöntemleri geliştiren Venedikli avcılar, belli ki bunu bir yaşam tarzı haline getirirler. Lagünde avlanma artık bir alışkanlıktır. Soylular arasındaki üstünlük göstergelerinden bir tanesi de avcılıkla bağlantılıdır. 16. yüzyılda, Yunanistan'daki Çuha Adası'ndan Venedik'e şahin ve doğan kuşlarının getirildiği ve soyluların bu eğitilmiş kuşları satın alarak avlandıkları aktarılır. Bu eğitilmiş kuşlarla avlanmak bir üstünlük göstergesi olarak yorumlanır (Arbel, 2006). Bütün bu verilerin ışığında tekrar sone ve partiyon ilişkisine dönecek olursak; "Avcılar, boruları, silahları ve köpekleri ile şafak vaktinde avlanmak için dışarı çıkarlar" (Launchbury, 2010, s. xiv-xv; bkz. Şekil 18) anlatımının nasıl bir kültürü yansıttığını daha iyi kavrayabilmek mümkün hale gelebilir. Hayvanın avcılardan kaçışı müzik motiflerine ve soneye yansıtılır: "Vahşi hayvan kaçar onlar da izini sürer" (Launchbury, 2010, s. xiv-xv; bkz. Şekil 19). Tüfeklerin ve köpeklerin sebep oldukları gürültünün, hayvanın yaralanışının dahi müziğe aktarılmış olması, Vivaldi'nin ve diğer Venediklilerin buna sıklıkla şahit olduklarını kanıtlar niteliktedir: "Yaralandığı için ürkmüş, sersemlemiş tüfeklerin ve köpeklerin gürültüsünden" (Launchbury, 2010, s. xiv-xv; bkz. Şekil 20).

Avlanma
[Avcılar, boruları, silahları ve köpekleri ile şafak vaktinde avlanmak için dışarı çıkarlar]

Allegro

Violin
Violin I
Violin II
Viola
Violoncello
Basso Continuo

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 18: "Avcılar, boruları, silahları ve köpekleri ile şafak vaktinde avlanmak için dışarı çıkarlar" (Ölçü numarası: 161-168)

Vahşi hayvanın kaçışı
[Vahşi hayvan kaçar onlar da izini sürer]

Vln.

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 19: "Vahşi hayvan kaçar onlar da izini sürer" (Ölçü numarası: 236-238)

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 20: "Yaralandığı için ürkmüş, sersemlemiş tüfeklerin ve köpeklerin gürültüsünden" (Ölçü numarası: 242-245)

Bu konçertoda, şehrin kutlama ve avcılık kültürlerini yansıtan besteci, soğuk kış öncesinde kendilerini eğlenceye veren insanları müziğe yansıtır. Sonbahar mevsimi, ürünlerin hasat edilmesinden sonra tembellik yapmaya, sarhoş olup dans etmeye müsait olan son zaman dilimidir. Her ne kadar karnavallar ve eğlenceler kış dönemi içinde devam edebiliyor olsa da; doğanın açık havada Venediklilere ve Kuzey İtalyalılara merhametli davrandığı son dönemdir sonbahar mevsimi. Artık kış kapıdadır ve herkes bu mevsimi korkuyla beklemektedir.

7.4 Konçerto No. 4, Fa minör, "Kış" (Op. 8, No. 4; RV 297)

Vivaldi, afetler ile başa çıkmaya çalışan Venediklilerin asıl korkularını kış temalı konçertosunda duyurur. Kış mevsimi, şehirde kanalların donduğu, soğuk rüzgarların yaşam koşullarını zorlaştırdığı bir zaman dilimidir. Afet belleğinin (Pfister, 2011) en etkili olduğu dönem bu sebeple kış mevsimi olarak düşünülebilir. Kış döneminin yıkıcı etkisini daha iyi anlamak için, genel bir Kuzey İtalya coğrafyası bakış açısına sahip olmak gerekir. Bu mevsim, Venedik ve ona yakın konumda bulunan birçok bölgeyi ağır bedellerle karşı karşıya bırakır.

Dağlarda bulunan büyük buz kütleleri Küçük Buzul Çağı'nda yaşamış olanlar için büyük bir korku unsuru olmuştur. Buz korkusu olarak da tanımlanabilecek bu fenomen, özellikle dağlılar için büyük felaketlerin habercisi olabilmektedir. Fransa'ya çok yakın olan Kuzeybatı İtalya bölgesindeki La Thulie sakinleri 16. yüzyılda bu buz kütleleri ile mücadele ederler. Büyük sel felaketlerine yol açan ve hareket eden buz kütleleri, 1594 yılında nehir ile bütünleşerek evleri, ahırları, ormanları ve meraları yok ettiğinde, La Thulie sakinleri dev buzul gerçeği ile tanışmış olurlar (Pfister, 2011, s. 11). Bu tekrarlanan yıkıcı seller, kuzey bölgelerinde bir afet belleğinin oluşmasına sebep olur. Herkes kış mevsimini korkuyla beklemektedir.

17. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'nın tam göbeğinde yaşanan bir sel felaketi ise dönemin en büyük sarsıntılarında biri olur. 1651 yılının Ocak ayında yoğun kar yağışı ve yağmur sonrası taşan Tuna, Neckar, Main ve Ren nehirleri 15.000 kadar insanın ölümüne yol açmış, birçok yerleşimi yok etmiştir. "Büyük

Korkunç Sel" gravürü bu felaketin nasıl bir etki bıraktığını gözler önüne sermektedir (bkz. Şekil 21). Gravüre eşlik eden anlatıda ismi belli olmayan yazar, okuyuculara dizlerinin üzerlerine çöküp tövbe etmeleri gerektiğini ifade eder⁴² (Environment&Society Portal, 2022).

Şekil 21: Bayerische Staatsbibliothek München, Einbl. II, 22.

Bu büyük felaketi anlatan gravürde selden kaçmak için ağaca çıkanları, kucağındaki bebeğiyle akıntının içinde sürüklenen bir kadını, henüz kundağında yatan bir bebeğin suyun üzerinde yüzüşünü, yıkılan bir kiliseyi, telef olan hayvanları ve akıntıya kapılan binaları görebiliriz.

Venedik'deki kış korkusunu ise Braudel'in elde ettiği verilerde gözlemlemek mümkündür. Braudel, şehrin korkulu kış beklentisini yansıtan göstergelere Venedik senato belgelerini incelerken ulaşmıştır:

"Kış erken başlamakta ve geç bitmektedir; gelmesinden endişe duyulmakta ve bittiğine asla inanılmamaktadır. Geçmişin getirdiği bilgeliğe uygun olarak kış, takvimin gösterdiği tarihten önce beklenmektedir. 9 Eylül: *Essendo hormai il fine dell'estate*⁴³, demektir bir Venedik senato belgesi; sonra 20 Eylül: *venendo hora il tempo del inverno*⁴⁴... Bir dizi afet, sınama, kısıtlama ve yavaşlamalar başlamaktadır; bu, insanlar ve nesnelere için oldukça güç olan *stagione horrida*⁴⁵: Sürekli yağmurlar *di e note* ne kırları ne de kentleri sakınan su baskınları, tipiler, fırtınalar, deniz fırtınaları ve herkes için acımasız olan soğuklar, özellikle fakirler için, *incommodo ominum et maxime pauperum*⁴⁶" (Braudel, 2017a, s. 392).

Stagione horrida yani korku mevsimi olarak adlandırılan kış, insanları endişelendirmekte ve üzerine düşündürmektedir. Braudel'in aktardığı gibi Eylül ayından itibaren yapılan "Kış zamanı geliyor" uyarıları Venedik senatosunun belgelerinde görülmektedir. Neredeyse her kış, nehirler setleri yıkmakta ve sel baskınları büyük zararlara yol açmaktadır. Venedik, bunlara maruz kalan şehirlerden bir tanesidir (Braudel, 2017a, s. 372).

Bütün bu kış korkusunun ve afet belleğinin yansımaları eserde görebilmek mümkündür. Konçertonun "Allegro non molto" başlıklı ilk bölümünde donma ve titremeyi temsil eden sekizlikler "Donma ve titreme halinde karların içinde" cümlesini müzikleştirmektedirler (bkz. Şekil 22). Daha sonra "Sert esen korkunç rüzgarın ortasında..." anlatımı 32'lik keman solosu ile rüzgarı betimler (bkz. Şekil 23). "Ayakların hızlıca yere vurulduğu bir koşurmaca" (bkz. Şekil 24) kısmı ile müziksel anlatım 32'lik motiflerinin getirdiği hareketlilik ile heyecan kazanır ve soğukta koşuturan insanlar müzikleşir⁴⁷. Küçük Buzul Çağı soğğunun bedendeki yansıması da "ve dişler tıkırıyor bu dondurucu soğukta" (Launchbury, 2010, s. xvi-xvii; bkz. Şekil 25) ifadeleriyle solistin 32'likleri ile temsil edilir.

42 Bütün hakları Bayerische Staats Bibliothek'e ait olan gravürün şiir/anlatı içerikli özgün haline

<https://daten.digital-sammlungen.de/~db/0010/bsb00106529/images/index.html> bağlantısından ulaşmak mümkündür.

43 "Artık yaz sonu"

44 "Kış zamanı geliyor"

45 "Korku mevsimi"

46 "Özellikle yoksullar için olumsuz koşullar"

47 Buradaki koşurmaca Venedik'in dar sokaklarındaki sosyal hayata ışık tutan bir ifade olarak da yorumlanabilir. Venedik şehrinde yürüme bir sosyalleşme faaliyetidir. Kışın sert koşullarında dahi gerek özel gerekse ticari ilişkiler için insanlar dar sokaklarda yaya olarak ulaşım sağlarlar. Gondol, sandal vb. ulaşım araçlarına erişim sağlayabilen zenginler dahi sosyal ve politik şartlar sebebiyle Venedik'de yürümeyi tercih etmektedirler (Vivo, 2016, s. 141).

Donma ve titreme halinde karların içinde

Allegro non molto

Violin

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello
Basso Continuo

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 22: "Donma ve titreme halinde karların içinde" (Ölçü numarası:1-5)

Korkunç rüzgar

Sert esen korkunç bir rüzgarın ortasında

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 23: "Sert esen korkunç rüzgarın ortasında..." (Ölçü numarası:12-13)

Koşarak ve ayaklarını yere vurarak

Ayakların hızlıca yere vurduğu bir koşurmaca

f

f

f

f

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 24: "Ayakların hızlıca yere vurulduğu bir koşurmaca" (Ölçü numarası: 22-23)

ve dişler tıkırdıyor bu dondurucu soğukta

mf

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 25: "ve dişler tıkırdıyor bu dondurucu soğukta" (Ölçü numarası: 47)

Konçertonun “Largo” başlıklı ikinci bölümünde sert atmosferin sakin bir anlatımla yer değiştirmesi söz konusudur. Bu huzurlu anlatım, hem müzikte hem de metinde görülür: “Huzurlu ve mutlu günler geçiriliyor ateşin yanı başında, yağarken yağmur dışarıda” (Launchbury, 2010, s. xvi-xvii; bknz. Şekil 26). Bahar bölümünde çobanın uykusuyla, yaz bölümünde fırtına ve sineklerden yorulan uzuvlarla ve sonbaharda sarhoş olan insanlarla şekillenen yavaş bölümler, son kısım olan kış mevsiminde yağmur eşliğinde ateş başında geçirilen huzurlu bir vakitle temsil edilmektedir. Yağmur damlaları birinci ve ikinci kemanların *pizzicatoları* ile müzikleşir. Venedik'teki kışın sadece kar ve buzdan ibaret olmadığını, olağan hava şartlarıyla geçen bir kışın insanlara huzur verdiği anlatılır. Su baskınları, donma vakaları, zamansız gelen fırtınalardan yorulan insanlar kimi zaman kışın ortasında dahi huzur bulabilmektedirler. Bu duygu durumu değişiminin Venedik şehrinin değişken iklimine de işaret ettiği yorumlaması yapılabilir.

Huzurlu ve mutlu günler geçiriliyor ateşin yanı başında,
yağarken yağmur dışarıda

Largo

Violin *mf*

Violin I *pizz.*

Violin II *pizz.*

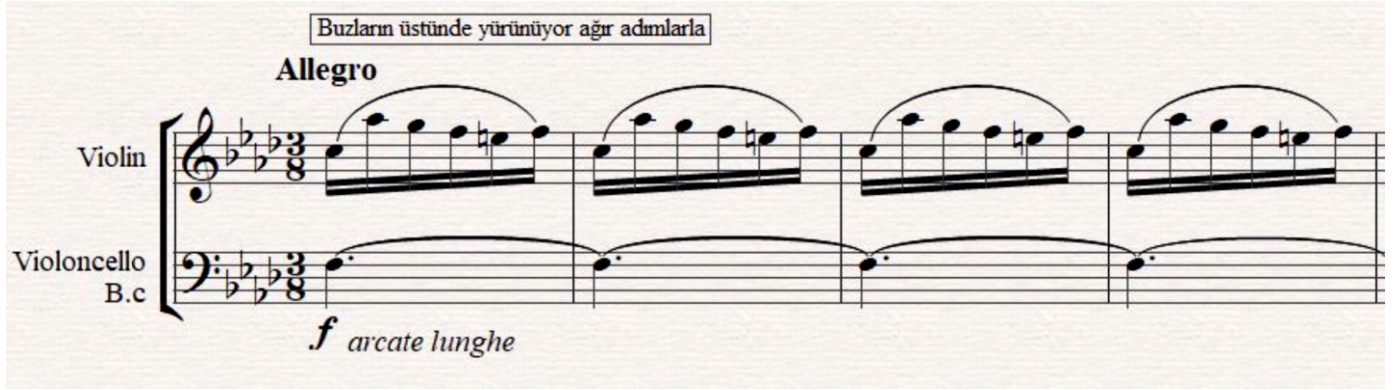
Viola

Violoncello
Basso Continuo

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 26: “Huzurlu ve mutlu günler geçiriliyor ateşin yanı başında, yağarken yağmur dışarıda” (Ölçü numarası: 64-65)

Buzun üstünde yürüme çabası, “Allegro” başlıklı son bölümde sürekli bas ile baş başa kalan solo keman ile müzikleşir: “Buzların üstünde yürünüyor ağır adımlarla” (Launchbury, 2010, s. xvi-xvii; bkz. Şekil 27). Eserin yazıldığı dönem, Kuzey İtalya'da su kaynaklarının donması sık görülen bir fenomen haline gelir. Bu anlatım da muhtemelen kanalların donduğu sert bir kışı tasvir eder. Ackroyd, Venedik şehrinin 18. yüzyılda meşhur “Buz Yılı” kavramıyla anıldığını, erzakların şehre kızaklarla getirildiğini belirtir. 1607-1608 kışında donmuş lagüne avlanmak için gelen bazı kişilerin donarak hayatını kaybettiklerini ya da seyahat edenlerin aç kurtlar tarafından öldürüldüklerini ifade eder (2009, s. 24). Camuffo & Enzi (1992, s. 151) Küçük Buzul Çağı'nda Kuzey İtalya'da geçen sert kışları araştırdıkları çalışmalarında 1684, 1709 ve 1716 kışlarının çok sert geçtiğini ve su kaynaklarının donduğunu belirtirler. Elbette suların donduğu daha birçok tarih vardır ancak bu çalışmanın konusuyla ilişkili olarak Antonio Vivaldi'nin yaşadığı dönemleri(1678-1741) kapsamından dolayı, özellikle dikkat çekilmek istenmiştir. Kuzey İtalya'da çok sert bir kış döneminin yaşanmış olması ve su kaynaklarının donması, kaçınılmaz olarak Venedik şehri, dolayısıyla müzik eserini de etkilemiş olmalıdır. Eser 1725 yılında Amsterdam'da yayınlanır, ancak bestelenmesinin 1716-1717 yıllarında Venedik'de hayata geçmiş olabileceği öne sürülür (Heller, 1997, s. 171). Bu verilere göre Vivaldi çocukluk yıllarından eseri yazdığı yetişkinlik dönemine ve ölümüne kadar, sert kışları bizzat deneyimler.

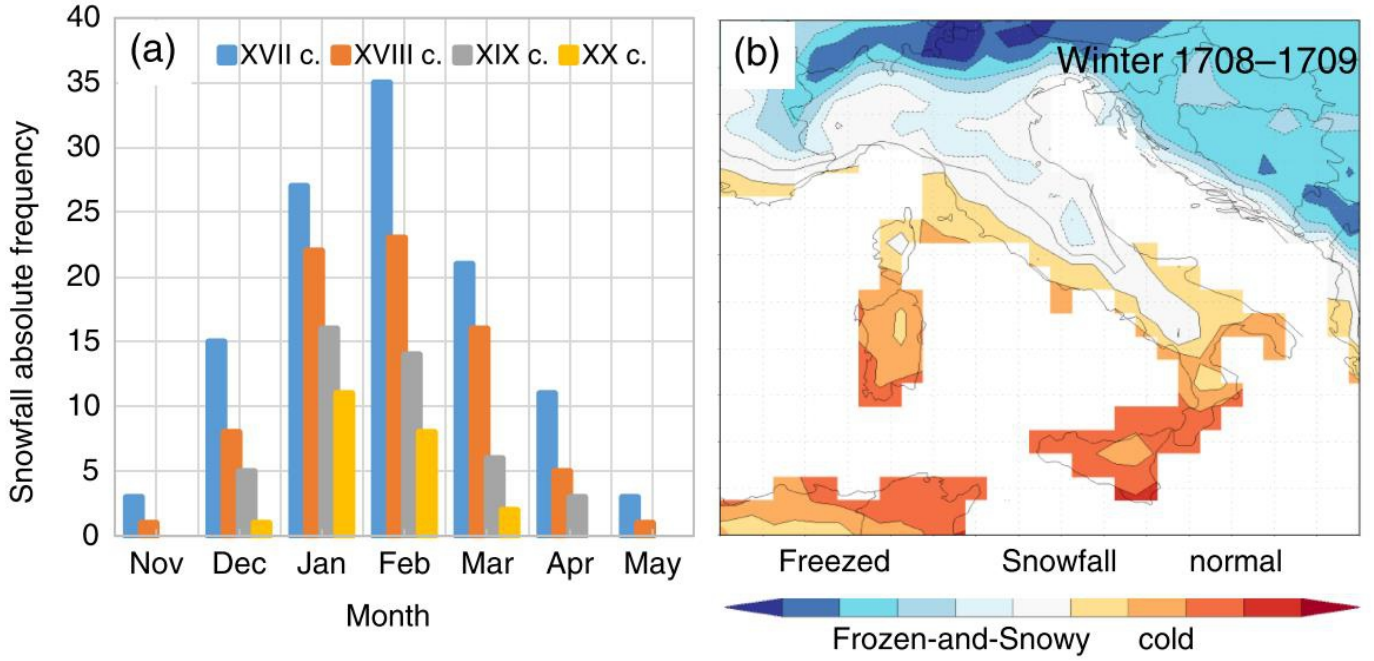
© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 27: "Buzların üstünde yürünüyor ağır adımlarla" (Ölçü numarası: 82-85)

18. yüzyılda elde edilen meteorolojik veriler bir başka Kuzey İtalya şehri Bologna'da da sert bir kış dönemi yaşandığını doğrular. 1740, 1766 ve 1799 tarihleri Bologna'da çok şiddetli kışlar yaşanır. Soğuk hava akımı, Jülyen ve Dinar Alpleri arasındaki Trieste'den şiddetli bora rüzgarı ile nüfuz ederek, Venedik ve Padua kıyılarını etkiler (Camuffo, Della Valle, Chiara, & Santorelli, 2017, s. 18). Termometre ile Floransa'daki ilk sıcaklık ölçümlerini yapan isimlerden Luca Martini'nin elde ettiği veriler, 1751-1766 aralığında kış ve yaz dönemlerinin diğer yüzyıllardan nispeten daha düşük sıcaklıkta olduğunu ve bu periyodun, son 400 yılın en soğuk dönemi olarak yorumlanabileceğini gösterir (Camuffo, Becherini, & Della Valle, 2021, s. 16). 17. yüzyılın ikinci yarısı ve 18. yüzyıl, bu verilere göre, kış soğunun şiddetli şekilde hissedildiği dönemler olarak yorumlanabilir. The Maunder Minimum olarak adlandırılan 1650-1715 yılları, Küçük Buzul Çağı'nın şiddetlendiği ve solar aktivitenin alt düzeyde olduğu dönemi ifade eder (Owens, ve diğerleri, 2017). Sıcaklık, ortalamadan sapma eğilimi gösterir. 20. yüzyıldan çok daha şiddetli kışların yaşandığı tespiti yapılır (Luterbacher, ve diğerleri, 2001, s. 442). Bu dönemde, Akdeniz'e kıyısı olan birçok bölgenin kar yağışı aldığı belirtilir. 1686-87 kışında, bölgede alçak basıncın etkili olmasıyla, Yunanistan'da ve bütün Akdeniz'de yoğun kar yağışı görülür (Xoplaki, Maheras, & Luterbacher, 2001, s. 600). Le Roy Ladurie'nin Kısa İklim Tarihi başlıklı kitabında, "1709 kışı neden unutulmuyor?" başlıklı bir bölümün bulunması, 18. yüzyılın önemine işaret eden bir gösterge olarak yorumlanabilir. O dönemki şartları değerlendiren Le Roy Ladurie, 1709 yılındaki kışın, Avrupa'da 100 bin yılda bir yaşanabilecek kadar nadir bir soğuk olduğu yorumunu yapar. Durumu daha da özel kılan durum ise, 1709 yılında ortaya çıkan yed' büyük soğuk dalğanın, 1708 yılında yaşanan sıcak bir yazdan sonra ortaya çıkmasıdır (Le Roy Ladurie, 2021, s. 54-55). Öngörülemeslik ve zıtlıklar, 18. yüzyılın başında da kendini gösterir.

Diodato, Büntgen, & Bellocchi (2018, s. 390), Akdeniz coğrafyasındaki kar yağış oranlarını grafiğe döktükleri aşağıdaki çalışmada (bkz. Şekil 28); Kasım, Aralık, Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs aylarını ele alırlar. 17. yüzyıl, mavi; 18. yüzyıl, turuncu; 19. yüzyıl gri, ve 20. yüzyıl, sarı renkte temsil edilir. Bu grafiğe göre; her yüzyılda kar yağış oranı, bir önceki yüzyıla göre düşüş gösterir. 17. ve 18. yüzyıl boyunca, Kasım ve Mayıs aylarında düşük bile olsa kar yağışı görülür. Bu veriler, konçertonun betimlemeye çalıştığı hava koşullarının, bugünden biraz daha farklı iklimsel şartlar içerisinde bestelendiğini ortaya koyar. 1708-1709 kışındaki hava durumunu görselleştiren sağdaki renkli haritada ise; İtalya ve çevresine odaklanılmıştır. Soldan sağa; donmuş, kar yağışı ve normal olarak sınıflandırılan, lacivert, mavi ve açık mavi bölgeler soğuk; kırmızı ve onun tonlarına yakın yerler ise nispeten daha sıcak durumdadır. Bu haritada Venedik, soğuk ve karlı hava kuşağı tarafından çevrelenmiş gözüktür. Kuzey ve Güney İtalya'nın iklim bağlamındaki yapısal farklılığı bu şekilde görselleştirilmiştir.

Şekil 28 (Diodato, Büntgen, & Bellocchi, 2018, s. 390)⁴⁸: Kar yağışının yeniden yapılandırılması. (a) Mutlak kar yağışı sıklığının 1600-2017 modern periyodundaki aylık dağılımı. (b) 1708-1709 kışında, İtalya yüzeyindeki hava durumu fenomenlerinin çizelgesi (Luterbacher ve diğerlerinin, 2002 yılındaki çalışmasındaki verilerden uyarlanarak, Climate Explorer ile çizilmiştir).

Konçertonun son bölümünde siroko ve bora rüzgarlarının arasındaki Venedik coğrafyası müzikleşmektedir. Siroko ılık, bora ise soğuk bir yapıdadır. Güney kısmında kırılmalı lidolar (ince sahil şeritleri) kuzey tarafında ise Alp Dağları'nın uzantısı Dolomit Dağları olan Venedik, rüzgarı ve coğrafi özellikleriyle bir düalizmin temsilcisidir. Küçük Buzul Çağı'ndaki Alp buzullarının durumu üzerinden bir değerlendirme yapılabilir. 1590'lı yıllarda Alpler'de iyice artan buzul ilerlemesi daha sonra gerileme gösterse de, 1670 yılına doğru yeniden ortaya çıkar. 1720, 1740 ve 1770 yılları yeni ilerlemelelerin görüldüğü periyodlardır (Le Roy Ladurie, 202, s. 29).

Kış zamanı rüzgarların esişi sonelerde şu şekilde ifade edilmektedir: “Duyuluyor demir kapılardan süzülüp gelenler” (Launchbury, 2010, s. xvi-xvii; bkz. Şekil 29). Ilık siroko rüzgarının esişini *Lento* temposunda müzikleşiren Vivaldi, rüzgarın uzaklardan belli bellirsiz duyumsanışını yansıtmaya çalışır.

48 Grafik, Diodato, N., Büntgen, U., & Bellocchi, G.'nin, 2018 tarihinde *International Journal of Climatology*'de -39(1)- yayımlanan; *Mediterranean winter snowfall variability over the past millennium*, başlıklı çalışmasından, John Wiley & Sons – Books izniyle kullanılmıştır. İzin, Copyright Clearance Center aracılığıyla, 23 Haziran 2022 tarihinde alınmıştır. Şeklin altındaki açıklamalar, orijinal metnin Türkçeye tercüme edilmiş halidir.

Siroko rüzgarı

Duyuluyor demir kapılardan süzülüp gelenler

Lento

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 29: "Duyuluyor demir kapılardan süzülüp gelenler" (Ölçü numarası: 182-189)

Kuvvetli ve sert rüzgarları sıklıkla 32'lik motiflerle yansıtan besteci, bora rüzgarıyla karışan diğer rüzgarları yine bu şekilde temsil eder. Kışın sert fırtınası eserin finalinde kendini göstermiştir: "Siroko, bora ve bütün diğer rüzgarlar cenk etmekte, işte buna kış denir, her şeye rağmen haz vermektedir" (Launchbury, 2010, s. xvi-xvii; bkz.Şekil: 30-31).

Bora rüzgarı ve diğer bütün rüzgarlar

Siroko, Bora ve bütün diğer rüzgarlar cenk etmekte

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 30: "Siroko, bora ve bütün diğer rüzgarlar cenk etmekte..." (Ölçü numarası: 201-203)

İşte buna kış denir, her şeye rağmen haz vermektedir

© Used by permission of Hal Leonard Europe BV (Italy)

Şekil 31: "İşte buna kış denir, her şeye rağmen haz vermektedir" (Ölçü numarası: 232-234)

Kışın ortasında yaşanan bu rüzgâr mücadelesini anlamak için Alp Dağları'ndan süzülüp gelen soğuk rüzgarları ve dağları hayal etmek gerekir. Bora rüzgarı, Adriyatik Denizi'nde genellikle kuzeydoğudan esmektedir ve Adriyatik'in kuzeyinde kalan yerler en sert şekilde etkilenen bölgeler olur (Lazić & Tošić, 1998, s. 145). Dinar Alpleri'nde meydana gelen bora rüzgarının oluşum şeklini anlatan Jeromel, Malačić, & Rakovec (2009, s. 86), soğuk havanın dağları aştıktan sonra, güneybatı yamaçlarının sarp yüzeyleri boyunca hızlandığını ve bora rüzgarının bu şekilde meydana geldiğini söyler. Sert koşullara yol açan bora rüzgarı, kimi zaman Jülyen Alpleri'nden Adriyatik'e ulaşır. Bütün bu koşulların arasında kalan Venedik şehri, Alpler tarafından kuşatılmış bir durumda Adriyatik'e bakar. Kışın kar ve soğukla özdeşleşen Dolomit Dağları ise, tıpkı şehrin güney kısmındaki ince sahil şeridi lidolar gibi, Venedik denince akla gelen önemli unsurlardan bir tanesidir. Venedik Körfezi'ne bakan bu dağlar, Alp Dağları'nın Kuzey İtalya'daki bir koludur. Dağ ve kıyı düalizmi Venedik'in coğrafi özelliklerinden bir tanesidir (bkz. Şekil: 32, 33, 34, 35).

Şekil 32: Venedik'in dağlarla çevrili coğrafyası

Şekil 33: Jülyen Alpleri ve Venedik şehrinin 3D görüntüsü

Şekil 34: Dolomit Dağları ve Venedik şehrinin 3D görüntüsü

Şekil 35: Dolomit Dağları'nın, yakın 3D görüntüsü

Sonuç

Edward Muir “*The Anthropology of Venice*”⁴⁹ başlıklı makalesinde, dönemin Venedikli etnografı olarak tanımladığı Marin Sanudo'nun (1466-1536) tuttuğu günlüklerden yola çıkarak şehrin okumasını yapar ve şu ifadelerle yer verir: “ Venedik mitlerde hayal edildiği gibi huzurlu bir cennet değildir...” (2014, s. 508). Her ne kadar Muir bunu Venedik şehrinin içindeki suç unsurlarını, cinayetleri ve karmaşık toplumsal yapıyı tanımlamak için ifade etmişse de aynı durum iklim ve coğrafya için de söylenebilir. 15. yüzyıldan başlayarak, 19. yüzyıla kadar devam ettiği düşünülen Küçük Buzul Çağı'na ilişkin çalışmalar değerlendirildiğinde, Venedik şehrinin ve Kuzey İtalya'nın iklimle olan ilişkisinin dikkat çekici olduğu ortaya çıkar. İklimbilimcilerin bu bağlamda odaklanmaya değer bulduğu noktaların içinde Kuzey İtalya ve çevresi de vardır⁵⁰. Geçmişe yönelik klimatoloji çalışmaları, eserin yazıldığı dönemde, iklim koşullarının bazı zamanlar sert ve dengesiz seyredildiğini gösterir. Küçük Buzul Çağı, bunun sebebi olarak yorumlanır. Bu veriler ışığında, Vivaldi'nin *Dört Mevsim* Konçertoları'nın sadece mevsimleri betimlemiş olmak için ortaya konan bir estetik deneyim ürünü olmadığı söylenebilir. Bu hipotezi kanıtlamak için, Annales Okulu'nun Braudelci yaklaşımla ortaya koyduğu coğrafya-iklim-toplum-tarih bütünlüğü, coğrafya-iklim-toplum-müzik boyutuna aktarılarak ortam ve insanlar (*contadini* vb.) odağa alınmış, müzik nesnesi incelenirken, içinde bulunduğu ve etkilendiği çevre öncelenmiştir.

Müziği açıklayan soneler ve notaların kendisi, Venedik'in coğrafyasını, sert iklim koşullarını, sosyal hayatını ve insanlarını yansıtan birer gösterge, hatta tarihsel belge olarak yorumlanmıştır. İklim ve afet tarihinin yanında, bölgenin tarım tarihine ilişkin ipucular da barındıran bu eser, müzik aracılığıyla bellek aktarımını mümkün kılmıştır. Doğa ve insan arasındaki mücadelenin somut bir göstergesi olarak değerlendirilebilecek konçerto, salt estetik yapısı ile değil, aktarmaya çalıştığı afet belleği ile de düşünülmelidir. Eserin yazıldığı 18. yüzyılda, İtalya'da iklim çalışmalarının başlaması da zamanın ruhuyla bağlantılı olan bir gelişme olarak düşünülebilir. Müzik eserinin ve iklim çalışmalarının kronolojik yakınlıkları bu bağlamda dikkat çekicidir.

İtalya ve Venedik'te yaşanan donma, sel, fırtına, kıtlık, aşırı sıcaklar vb. iklim ve coğrafya bağlantılı gelişmelerin, insanlarda bıraktığı korku müzik eserine yansımıştır. Özellikle İtalyan köylülerini temsil eden sonelerdeki çoban karakteri, *contadini* olarak tanımlanan kırsal insanın çilesini yansıtır. Bütün bunların yanında, her şeye rağmen eğlenmeye devam eden Venediklilerin karnaval ve dans kültürü de eserin bir parçası haline gelmiştir. Bu durum, Venedik'in inişli çıkışlı sosyal hayatı ve iklimsel özellikleri ile doğrudan bağlantılı olan, şehrin doğal karakteri olarak yorumlanmıştır. Şehrin avcılık kültürü de yapının parçalarından biri olarak müzik eserinde yer alır. Bütün bu bulgular göz önüne alındığında, Sir John Hawkins'in 1875 tarihli *Science and Practice of Music*⁵¹ başlıklı kitabında Vivaldi'nin müziği için yaptığı “vahşi ve düzensiz” (1875, s. 837) tanımlaması, iklim, coğrafya ve müzik bütünlüğünde müzikolojik bir çerçevede tekrar değerlendirilebilir. Vivaldi, Kuzey İtalya'daki iklim ve coğrafya mücadelesine tanık olanlardan biridir. O, çevresel faktörlerin etkisiyle, yaşadığı coğrafyayı ve şaşırtan iklimi müzikleştirerek bir kültürel bellek aktarımını gerçekleştirmiştir. *Dört Mevsim* Konçertoları, insan ve doğanın ortak bir üretimi olarak da düşünülebilir.

Hakem Değerlendirmesi <i>Peer-review</i>	Bağımsız <i>Externally peer-reviewed.</i>
Çıkar Çatışması <i>Conflict of Interest</i>	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir. <i>The author has no conflict of interest to declare.</i>
Finansal Destek <i>Financial Support</i>	Yazar çalışması için finansal destek almadığını beyan etmiştir. <i>The author declared that this study has received no financial support.</i>
Teşekkür Açıklaması <i>Acknowledgements</i>	Yazar teşekkür açıklaması bildirmemiştir. <i>The author did not provide a statement of acknowledgements.</i>

49 Venedik'in Antropolojisi

50 Makalenin giriş kısmındaki dipnotta belirtildiği üzere Küçük Buzul Çağı kavramına ilişkin çalışmalar sürmeye devam etmektedir. Burada dikkat çekilmek istenen nokta Kuzey İtalya ve Venedik'teki iklimsel ve çevresel geçmişin araştırmacıların ilgisini çeken bir yapıda olmasıdır.

51 Müzik Bilimi ve Pratiği

Kaynaklar

- Ackroyd, P. (2009). *Venice Pure City*. New York: Anchor Books.
- Alfani, G. (2010). Climate, Population Ang Famine in Northern Italy: General Tendencies And Malthusian Crisis, ca. 1450-1800. *Annales de Démographie Historique*, 2(120), 23-54. <http://www.jstor.org/stable/26251245> adresinden alınmıştır
- Allen, A. (2011). Ecomusicology: Ecocriticism and Musicology. *Journal of the American Musicological Society*, 391-394. doi:<https://doi.org/10.1525/jams.2011.64.2.391>
- Allen, A. S. (2017). Greening the Curriculum: Beyond a Short Music History in Ecomusicology. *Journal of Music History Pedagogy*, XIII(1), 91-109. <http://www.amsnet.org/ojs/index.php/jmhp/article/view/218> adresinden alınmıştır
- Andrews, H. (1986). The Early Life of Paul Vidal de la Blache and the Makings of Modern Geography. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 11(2), 174-182. doi:<https://doi.org/10.2307/622004>
- Anonim. *Klägliche und erbarmliche neue Zeitung, Von der uberauß schrecklichen und grossen Wasserfluth, welche sich in diesem 1651 Jahr, nit allein im Röm...* Bayerische Staatsbibliothek, München. <https://daten.digitale-sammlungen.de/~db/0010/bsb00106529/images/index.html> adresinden alınmıştır
- Anonim. (1933). *Diario ferrarese dall'anno 1409 sino al 1502*. (L. Muratori, Dü.) Bologna: Nicola Zanichelli. <https://archive.org/details/p7rerumitalicarums24card/page/274/mode/2up?view=theater> adresinden alınmıştır
- Arbel, B. (2006). Venice and Kytherian falcons: Ecological aspects of Renaissance Colonialism. *Eighth International Congress of Pan-Ionian Studies (Kythera, 21-25 May 2006)*, (s. 38-46). Kythera.
- Arslangiray, E. (2021). *Vivaldi, Venedik, Violin*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Atasayar, B. (2021). A.Vivaldi'nin Mevsimler Başlıklı Eserinde Metin ve Müzik İlişkisi ve "İlkbahar" Konçertosundaki Programlı Müzik Özelliklerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Başkent Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Müzik Ana Sanat Dalı / Performans Sanat Dalı.
- Augusto, P. R. (2015). Il Cimento Dell'armonia e Dell'Invenzione: The Four Seasons by Antonio Vivaldi. *Revista Interfaces*, 22(1), 29-44. <https://revistas.ufrj.br/index.php/interfaces/article/view/29707> adresinden alınmıştır
- Avcı, M. (2022). Etnomüzikolojide Ses ve Ses Alanı (Soundscape) Çalışmaları. U. Özdemir, M. Demir, & E. H. Ögüt içinde, *Etnomüzikoloji: Kültürler ve Müzikler* (s. 264-298). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Bainbridge, W. (2017). Titian Country: Josiah Gilbert (1814–1893) and the Dolomite Mountains. *Journal of Historical Geography*, 56, 22-42. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jhg.2016.12.006>
- Bainbridge, W. (2020). *Topographic Memory and Victorian Travellers in the Dolomite Mountains: Peaks of Venice*. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://c399a8cacbe8ba4d6968a32e2982a6f39164de3f.vetisonline.com/core/books/topographic-memory-and-victorian-travellers-in-the-dolomite-mountains/1AD7456462BE3FEB4B4961280C1CA733> adresinden alınmıştır
- Barnett, L. (2015). The Theology of Climate Change: Sin as Agency in the Enlightenment's Anthropocene. *Environmental History*, 20(2), 217-237. <http://www.jstor.org/stable/24690729> adresinden alınmıştır
- Beard, D., & Gloag, K. (2005). *Musicology Key Concepts*. Abingdon: Routledge.
- Berens, E. M. (2021). *Antik Yunan ve Roma'nın Mitleri ve Efsaneleri*. (P. Gülmez, Çev.) İstanbul: Kanon Kitap.
- Blacking, J. (2000). *How Musical Is Man?* Seattle&London: University of Washington Press.
- Bloch, M. (2015). *Feodal Toplum*. (M. A. Kılıçbay, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Braudel, F. (2016). *Tarih Üzerine Yazılar*. (M. A. Kılıçbay, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınevi.
- Braudel, F. (2017a). *II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası I*. (M. A. Kılıçbay, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Braudel, F. (2017b). *II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası II*. (M. A. Kılıçbay, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.

- Braudel, F. (2021). *II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası III.* (M. A. Kılıçbay, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Britannica. (2022, Mayıs 10). anomaly weather: <https://www.britannica.com/science/anomaly-weather> adresinden alınmıştır
- Burke, P. (2014). *Annales Okulu.* (M. Küçük, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Camuffo, D., & Enzi, S. (1991). Locust Invasions and Climatic Factors from the Middle Ages to 1800. *Theoretical and Applied Climatology*, 43(1), 43-73. doi:<https://doi.org/10.1007/BF00865041>
- Camuffo, D., & Enzi, S. (1992). Reconstructing the climate of northern Italy from archive sources. R. Bradley, & P. Jones içinde, *Climate since 1500 A.D.* London: Routledge.
- Camuffo, D., Becherini, F., & Della Valle, A. (2020). Temperature observations in Florence, Italy, after the end of the Medici Network (1654–1670): the Grifoni record (1751–1766). *Climatic Change*, 162(2), 943-963.
- Camuffo, D., Becherini, F., & Della Valle, A. (2021). Daily temperature observations in Florence at the mid-eighteenth century: the Martini series (1756–1775). *Climatic Change*, 1-19.
- Camuffo, D., Bertolin, C., & Schenal, P. (2017). A novel proxy and the sea level rise in Venice, Italy, from 1350 to 2014. *Climatic Change*, 143(1/2), 73-86. doi:<https://doi.org/10.1007/s10584-017-1991-3>
- Camuffo, D., Della Valle, A., Chiara, B., & Santorelli, E. (2017). Temperature observations in Bologna, Italy, from 1715 to 1815: a comparison with other contemporary series and an overview of three centuries of changing climate. *Climatic Change*, 142(1/2), 7-22.
- Carpaccio, V. *Hunting on the Lagoon.* The J. Paul Getty Museum, Los Angeles. <https://www.getty.edu/art/collection/object/103REK> adresinden alınmıştır
- Ciriaco, S. (2006). *Building on Water: Venice, Holland and the Construction of the European Landscape in Early Modern Times.* New York: Berghahn Books.
- Cohen, S. (1978). Structuralism and the writing of intellectual history. *History & Theory*, 17(2), 174-206.
- Combarieu, J. (1910). *Music It's Laws and Evolution.* London: Kegan Paul, Trench, Trübner&Co. Ltd.
- Crouzet-Pavan, E. (2002). *Venice Triumphant The Horizons of a Myth.* Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press.
- Crouzet-Pavan, E. (2014). Venice And Its Surroundings. E. R. Dursteler içinde, *A Companion to Venetian History, 1400-1797.* Boston: Brill.
- Dağ, M. (2020). *Annales Tarih Ekolü ve Türkiye`de Yerel Tarih Yazım (1939-2000).* Pamukkale Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı Doktora Tezi. Denizli.
- Dahlhaus, C. (1983). *Foundations of Music History.* (J. Robinson, Çev.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Diodato, N., Büntgen, U., & Bellocchi, G. (2018). Mediterranean winter snowfall variability over the past millennium. *International Journal of Climatology*, 39(1), 384-394. doi:<https://doi.org/10.1002/joc.5814>
- Emilio, S. (1997). *History of the Italian Agricultural Landscape.* Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Environment&Society Portal. (2022, Nisan 4). *Broadsheet: "The Great and Terrible Flood," January 1651.* <https://www.environmentandsociety.org/mml/broadsheet-great-and-terrible-flood-january-1651> adresinden alınmıştır
- Enzi, S., & Camuffo, D. (1995). Documentary sources of the sea surges in Venice from 787 to 1867. *Natural Hazards*, 12(3), 225-287. doi:<https://doi.org/10.1007/BF00596222>
- Fallows, D. (2011, 03 26). *New Musicology.* Oxford Companion to Music. içinde Oxford University Press. 03 26, 2022 tarihinde <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199579037.001.0001/acref-9780199579037-e-4712>. adresinden alındı
- Feld, S. (1984). Sound Structure as Social Structure. *Ethnomusicology*, 28(3), 383-409. doi:<https://doi.org/10.2307/851232>

- Fernando, D.-C., Santisteban, J., Barriendos, M., & Mediavilla, R. (2008). Reconstruction of drought episodes for central Spain from rogation ceremonies recorded at the Toledo Cathedral from 1506 to 1900: A methodological approach. *Global and Planetary Change*, 63(2), 230-242. doi:<https://doi.org/10.1016/j.gloplacha.2008.06.002>
- Fertonani, C. (1992). *Antonio Vivaldi, La simbologia musicale nei concerti a programma*. Pordenone: Edizioni Studio Tesi.
- Forster, R. (1978). Achievements of the Annales School. *The Journal of Economic History*, 38(1), 58-76. <http://www.jstor.org/stable/2119315> adresinden alınmıştır
- Frogley, A. (1995). Beethoven's Struggle for Simplicity in the Sketches for the Third Movement of the Pastoral Symphony. *Beethoven Forum (University of Nebraska Press)*, 4(1), 100-134. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=6440990&lang=tr&site=ehost-live> adresinden alınmıştır
- Fubini, E. (2003). *Müzikte Estetik*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Furlanetto, P., & Bondesan, A. (2015). Geomorphological evolution of the plain between the Livenza and Piave Rivers in the sixteenth and seventeenth centuries inferred by historical maps analysis (Mainland of Venice, Northeastern Italy). *Journal of Maps*, 11(2), 261-266. doi:10.1080/17445647.2014.947341
- Gatto, P., & Carbognin, L. (2009). The Lagoon of Venice: natural environmental trend and man-induced modification. *Hydrological Sciences Journal*, 26(4), 379-391.
- Gazimihal, M. R. (2017). *Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Goldner, G. R. (1980). A Late Fifteenth Century Venetian Painting of a Bird Hunt. *The J. Paul Getty Museum Journal*, 8, 23-32. <http://www.jstor.org/stable/4166409> adresinden alınmıştır
- Harsgor, M. (1978). Total History: The Annales School. *Journal of Contemporary History*, 13(1), 1-13. <http://www.jstor.org/stable/260089> adresinden alınmıştır
- Hawkins, S. J. (1875). *A General History of the Science and Practice of Music, Vol. II*. London: Novello, Ewer & Co.
- Heller, K. (1997). *The Red Priest of Venice*. Hong Kong: Amadeus Press.
- Hongur, G. (2017). Structuralist Paradigm And Music. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 155-171. doi:<https://doi.org/10.20304/humanitas.318508>
- Housley, R., Ammerman, A., & McClennen, C. (2004). That Sinking Feeling: Wetland Investigations of the Origins of Venice. *Journal of Wetland Archaeology*, 4(1), 139-153. doi:<https://doi.org/10.1179/jwa.2004.4.1.139>
- Huss, F. (2009). The Construction of Nature in the Music of E. J. Moeran. *Tempo*, 63(248), 35-44. <http://www.jstor.org/stable/40496057> adresinden alınmıştır
- Işıltan, A. (2019). Müzikolojide Yenilik ve Eleştirelilik Bağlamında 'Yeni Müzikoloji'. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzikoloji Anabilim Dalı.
- Jeong Min Joo (정민주, 2007). A study on "Winter" of the Four Seasons by Antonio Vivaldi. Yüksek Lisans Tezi. Seoul, Güney Kore: Ewha Womans University. <https://dspace.ewha.ac.kr/handle/2015.oak/173352>
- Jeromel, M., Malačić, V., & Rakovec, J. (2009). Weibull distribution of bora and sirocco winds in the northern Adriatic Sea. *Geofizika*, 26(1), 85-100. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=43582611&lang=tr&site=ehost-live> adresinden alınmıştır
- Kellner, H. (1979). Disorderly conduct: Braudel's Mediterranean satire. *History & Theory*, 18(2), 197-222. doi:<https://doi.org/10.2307/2504756>
- Kelly, M. & Grada, C. Ó. "The Waning of the Little Ice Age: Climate Change in Early Modern Europe" (2014, *The Journal of Interdisciplinary History*, 44(3):301-325)
- Kerman, J. (1985). *Contemplating Music*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Kinsler, S. (1981). Annaliste Paradigm? The Geohistorical Structuralism of Fernand Braudel. *The American Historical Review*, 86(1), 63-105. doi:<https://doi.org/10.2307/1872933>

- Kishlansky, M., Geary, P., & O'Brien, P. (2010). *Civilization in the West*. New Jersey: Pearson.
- Launchbury, S. (2010). *Le Quattro Stagioni: The Four Seasons Concertos For Violin, Strings and Basso continuo, Op.8/1-4 (RV269,315,293,297)*. (S. Launchbury, Dü.) London: Eulenburg.
- Lazić, L., & Tošić, I. (1998). A real data simulation of the Adriatic bora and the impact of mountain height on bora trajectories. *Meteorology and Atmospheric Physics*, 66(3), 143-155. doi:<https://doi.org/10.1007/BF01026630>
- Le Goff, J. (2017). *Ortaçağ Batı Uygarlığı*. (H. Güven, & U. Güven, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Le Roy Ladurie, E. (2021). *Kısa İklim Tarihi*. (M. A. Kılıçbay, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Leyshon, A., Matless, D., & Revill, G. (1995). The Place of Music: [Introduction]. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 20(4), 423-433. doi:<https://doi.org/10.2307/622973>
- Liu, J. (2010). Introduction to the Structural History of Music. *International Review of the Aesthetics and Sociology of Music*, 41(1), 73-89. <http://www.jstor.org/stable/27822864> adresinden alınmıştır
- Livingstone, D. (2002). Race, space and moral climatology: notes toward a genealogy. *Journal of Historical Geography*, 28(2), 159-180. doi:<https://doi.org/https://doi.org/10.1006/jhge.2001.0397>
- Lockey, N. (2017). Antonio Vivaldi and The Sublime Seasons: Sonority And Texture As Expressive Devices In Early Eighteenth-Century Italian Music. *Eighteenth Century Music*, 14 (2) 265-283. <https://www.cambridge.org/core/journals/eighteenth-century-music/article/abs/antonio-vivaldi-and-the-sublime-seasons-sonority-and-texture-as-expressive-devices-in-early-eighteenth-century-italian-music/6AD14437E4F346C06896C04AEDC79C51>
- Lorenzetti, G. (1961). *Venice And Its Lagoon*. Roma: Istituto Poligrafico Dello Stato.
- Luterbacher, J., Rickli, R., Xoplaki, E., Tinguely, C., Beck, C., Pfister, C., & Wanner, H. (2001). The Late Maunder Minimum (1675-1715)--A Key Period For Studying Decadal Scale Climatic Change In Europe. *Climatic Change*, 49(4), 441-462. doi:<https://doi.org/10.1023/A:1010667524422>
- Luterbacher, J., Xoplaki, E., Dietrich, D., Rickli, D., Jacobeit, R., Beck, C., . . . Wanner, H. (2002). Reconstruction of sea level pressure fields over the Eastern North Atlantic and Europe back to 1500. *Climate Dynamics*, 18(7), 545-561. doi:<https://doi.org/10.1007/s00382-001-0196-6>
- Machiavelli, N. (2011). *Orta Elçilikler, Mektuplar*. (A. Tolga, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Machiavelli, N. (2017). *Titus Livius'un İlk On Kitabı Üzerine Söylevler*. (A. Tolga, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Megill, A. (1979). Foucault, structuralism, and the ends of history. *Journal of Modern History*, 451-503. doi:<https://doi.org/10.1086/241947>
- Mensing, S., Tunno, I., Cifani, G., Pasigli, S., Noble, P., Archer, C., & Piovesan, G. (2016). Human and climatically induced environmental change in the Mediterranean during the Medieval Climate Anomaly and Little Ice Age: A case from Central Italy. *Anthropocene*, 49-59. doi:doi.org/10.1016/j.ancene.2016.01.003
- Merriam, A. (1964). *Anthropology of Music*. Illinois: Northwestern University Press.
- Morris, J. (1960). *Venice*. London: Faber And Faber.
- Muir, E. (2014). The Anthropology Of Venice. E. R. Dursteler içinde, *A Companion to Venetian History, 1400-1797*. Boston: Brill.
- Neuberger, H., & Thornes, J. (2005). Art and Climate. J. E. Oliver içinde, *Encyclopedia of World Climatology* (s. 94-102). Dordrecht: Springer Netherlands. doi:https://doi.org/10.1007/1-4020-3266-8_18
- Onart, A. (1973). Değişik Yönleriyle Yapısalcılık ve Yapı Kavramı. XXVIII, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 232-260.
- Ossi, M. (2016). Musical Representation and Vivaldi's Concerto Il Proteo, ò Il mondo al rovescio, RV 544/572. *Journal of the American Musicological Society*, 69(1), 111-177. <https://www.jstor.org/stable/26417241> adresinden alınmıştır
- Owens, M., Lockwood, M., Hawkins, E., Usoskin, I., Jones, G., Barnard, L., . . . Fasullo, J. (2017). The Maunder minimum and the Little Ice Age: an update from recent reconstructions and climate simulations. *J. Space Weather Space Clim.*, 7(A33), 1-10. doi:<https://doi.org/10.1051/swsc/2017034>

- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özdemir, U. (2019). Ekoeleştirel ve Doğakültürel Bir Müzikoloji Yaklaşımı Olarak Ekomüzikoloji. *Konservatoryum*, 117-137. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TXpVNE1UUTNOdz09/ekoelestirel-ve-dogakulturel-bir-muzikoloji-yaklasimi-olarak-ekomuzikoloji-adresinden-alinmistir>.
- Özgün, E. Ş. (2012). "The Sounds of Political Actions in The Streets of Istanbul". Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Paige, K. (2017). Wagnerian Climatic Fantasies: Sound, Space, Breath. *European Romantic Review*, 28(3), 343-348. doi:<https://doi.org/10.1080/10509585.2017.1314672>
- Paige, K. (2019). "Art and Climate" and the Atmospheric Politics of Wagnerian Theater. *The Opera Quarterly*, 35(3), 147-178. doi:<https://doi.org/10.1093/oq/kbz019>
- Pedelty, M., Aaron, S., Chiang, C.-W., Dirksen, R., & Kinneer, T. (2022). Ecomusicology: Tributaries and Distributaries of an Integrative Field. *Music Research Annual*, 3, 1-36. <https://musicresearchannual.org/pedelty-et-al-ecomusicology-tributaries-and-distributaries-of-an-integrative-field-2/adresinden-alinmistir>
- Pezzolo, L. (2014). The Venetian Economy. E. R. Dursteler içinde, *A Companion to Venetian History, 1400-1797*. Boston: Brill.
- Pfister, C. (2011). "The Monster Swallows You": Disaster Memory and Risk Culture in Western Europe 1500-2000. München: Rachel Carson Center for Environment and Society.
- Pirazzoli, P., & Tomasin, A. (2013). Sea-Level Surges in the Northern Adriatic and Their Impact on the "Functional Height" Estimation of Archaeological Markers. *Geoarchaeology*, 28(6), 557-562. doi:<https://doi.org/10.1002/gea.21453>
- Pirenne, H. (1984). *Hız Muhammed ve Charlemagne*. Ankara: Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Revill, G. (2012). Landscape, music and the cartography of sound. P. Howard, I. Thompson, & E. Waterson içinde, *Companion to Landscape Studie* (s. 231-240). Routledge. <http://oro.open.ac.uk/32387/> adresinden alınmıştır
- Rice, T. (2013). *Ethnomusicology: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Rice, T. (2014). Ethnomusicology In Times Of Trouble. *Yearbook for Traditional Music*, 46, 191-209. doi:<https://doi.org/10.5921/yeartradmusi.46.2014.0191>
- Roche, E. (2003). Italian Seasoning. *Early Music*, 31(2), 301.
- Rohde, E. (2020). *Psykhē: Yunanlarda Ruhlar Kültü ve Ölümsüzlük İnançları*. (Ö. Orhan, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Silvers, M. B. (2012). Sounding Ceará: Music and the Environment in Northeastern Brazil. *Doktora Tezi*. University Of California. <https://escholarship.org/uc/item/69m6m60q> adresinden alınmıştır
- Talbot, M. (1978). Vivaldi's Venice. *The Musical Times*, 119(1622), 314-319. doi:<https://doi.org/10.2307/958343>
- Taylor, B. (2016). Seascape in the Mist: Lost in Mendelssohn's Hebrides. *19th-Century Music*, 39(3), 187-222. <https://www.jstor.org/stable/26348862> adresinden alınmıştır
- Trevor-Hoper, H. (1972). Fernand Braudel, the Annales, and the Mediterranean. *The Journal of Modern History*, 44(4), 468-479. <http://www.jstor.org/stable/1876805> adresinden alınmıştır
- Uluç, M. Ö. (2006). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Venturati, A. (2018). Reconstruction of rainy and drought periods for the town of Pesaro (Central Italy) from rogation ceremonies during the XVII century. Реконструкция на дъждовните и сухите периоди за гр. Песаро (Централна Италия) от книгата за церемонии и шествия през 17 век (s. 173-174). Bulgarian Geological Society. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=138286768&lang=tr&site=ehost-live> adresinden alınmıştır
- Vivaldi, A. (1950). La Primavera. (G. F. Malipiero, Dü.) Milano, İtalya: G.Ricordi & Co. https://imslp.hk/files/imglnks/euimg/f/f2/IMSLP386586-PMLP126432-Vivaldi,_Antonio-Opere_Ricordi_F_I_No_22_scan.pdf adresinden alınmıştır.

- Vivaldi, A. (1950). L'Autunno. (G. F. Malipiero, Dü.) Milano, İtalya: G. Ricordi & Co. https://imslp.eu/files/imglnks/euimg/0/04/IMSLP387079-PMLP126434-Vivaldi,_Antonio-Opere_Ricordi_F_I_No_24_scan.pdf adresinden alınmıştır
- Vivaldi, A. (1950). L'estate. (G. F. Malipiero, Dü.) Milano, İtalya: G. Ricordi & Co. https://imslp.hk/files/imglnks/euimg/c/c9/IMSLP386648-PMLP126433-Vivaldi,_Antonio-Opere_Ricordi_F_I_No_23_scan.pdf adresinden alınmıştır
- Vivaldi, A. (1950). L'Inverno. (G. F. Malipiero, Dü.) G. Ricordi & Co. https://imslp.hk/files/imglnks/euimg/c/cd/IMSLP387080-PMLP126435-Vivaldi,_Antonio-Opere_Ricordi_F_I_No_25_scan.pdf adresinden alınmıştır
- Vivo, F. (2016). Walking in Sixteenth-Century Venice: Mobilizing the Early Modern City. *I Tatti Studies in the Italian Renaissance*, 19(1), 115-141. doi:10.1086/685830
- Waley, D., & Dean, T. (2014). *İtalyan Şehir Cumhuriyetleri*. (H. Çalışkan, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Xoplaki, E., Maheras, P., & Luterbacher, J. (2001). Variability Of Climate In Meridional Balkans During The Periods 1675-1715 And 1780-1830 And Its Impact On Human Life. *Climatic Change*, 48(4), 581-615. doi:<https://doi.org/10.1023/A:1005616424463>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 정민주. (2007). A. Vivaldi의 사계 중 「겨울」 분석연구. *Yüksek Lisans Tezi*. Seoul, Güney Kore: Ewha Womans University. <https://dspace.ewha.ac.kr/handle/2015.oak/173352> adresinden alınmıştır

EKLER**DÖRT MEVSİM SONELERİ⁵²****La Primavera⁵³**

Giunt' è la Primavera e festosetti
La Salutan gl' Augei con lieto canto,
E i fonti allo Spirar de' Zeffiretti
Con dolce mormorio Scorrano intanto:

Vengon' coprendo l' aer di nero amante
E Lampi, e tuoni ad annuntiarla eletti
Indi tacendo questi, gl' Augelletti;
Tornan' di nuovo al lor canoro incanto:

E quindi sul fiorito ameno prato
Al caro mormorio di fronde e piante
Dorme 'l Caprar col fido can' à lato.

Di pastoral Zampogna al suon festante
Danzan Ninfe e Pastor nel tetto amato
Di primavera all' apparir brillante.

İlkbahar

Bahar geldi
Ve kuşlar onu sevinçli şarkılarla selamlıyorlar
Ve dereler tatlı bir mırıltı ile akıyor
Zefirler estiğinde

Gökyüzü ebedi bir karaltıyla örtülüyor
Fırtına ve şimşeklerin müjdeleyicisi tarafından
Sonra bunları susturan küçük kuşlar
Yeniden büyümlü şarkılarına geri dönüyorlar

Ve böylece bir çoban,
İç açıcı çiçeklerle dolu çayırdı,
Yaprak ve bitki hışırtılarının arasında,
Sadık köpeği ile uyuyor

Bir gaydanın şenlikli sesinin eşliğinde,
Periler ve çobanlar dans ederler
Baharın pırl pırl olduğu yerde

L'Estade

Sotto dura Staggion dal Sole accesa
Langue l' huom, langue 'l gregge, ed arde il Pino;
Scioglie il Cucco la Voce, e tosto intesa
Canta la Tortorella e 'l gardelino.

Zeffiro dolce Spira, mà contesa
Muove Borea improvviso al Suo vicino;
E piange il Pastorel, perche sospesa
Teme fiera borasca, e 'l suo destino;

Toglie alle membra lasse il Suo riposo
Il timore de' Lampi, e tuoni fieri
E de mosche, e mossoni il Stuol furioso!

Ah che pur troppo i Suo timor Son veri
Tuona e fulmina il Ciel e grandioso
Tronca il capo alle Spiche e a' grani alteri.

Yaz

Haşin ve güneşle yakıp kavuran havada,
İnsanlar ve bütün canlılar bitap düşmüşler,
Çam ağacı kuruyup gitmiştir
Guguk kuşunun sesi açılır sonra
Üveyik ve saka kuşları da onun şarkısına
katılırlar

Tatlı bir Zefir rüzgârı eser
Ama meydan okurcasına Bora rüzgârı
bastırır,
Küçük bir çoban yaklaşan fırtınadan
Ve onu bekleyen kaderden korkup ağlar

Çakan şimşeklerin, vahşi gök gürültüsünün
Ve öfkeli sinek sürülerinin korkusundan
Yorgun uzuvlar dinlenmeyi reddetmiştir

Ah, ne yazık ki korkuları doğru çıkmıştır
Gök gürültüsü, şimşekler ve dolu
Azametli buğdayların,
Mısır saplarının başlarını koparır

52 Sonelerin İtalyancadan Türkçeye tercümesinde profesyonel destek alınmıştır. Profesyonel desteğin ardından Türkçe çevirinin şiirsel üsluba uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır. Metinde partiyonlarla beraber kullanılan bazı sone cümleleriyle ekteki soneler arasında anlam bütünlüğünü bozmayacak ufak farklar gözlenebilir. Ekte bütün olarak verilen sonelerin kıta düzenlerinin sağlanması ve Türkçe cümle akışının daha rahat hale getirilmesi için, bazı cümlelerde kelime eksiltmeleri yapılmıştır ancak bu düzenlemeler anlam bütünlüğünü kesinlikle bozmamaktadır.

53 İtalyanca orijinal metne Launchbury editörlüğündeki ETP 1901 numaralı Eulenburg edisyonundan da ulaşılabilir: <https://en.schott-music.com/shop/die-vier-jahreszeiten-no269224.html>

L'Autunno

Celebra il Vilanel con balli e Canti
Del felice raccolto il bel piacere
E del liquor de Bacco accesi tanti
Finiscono col Sonno il lor godere.

Fà ch' ogn' uno tralasci e balli e canti
L' aria che temperata dà piacere,
E la Staggion ch' invita tanti e tanti
D' un dolcissimo Sonno al bel godere.

I cacciator alla nov' alba à caccia
Con corni, Schioppi, e canni escono fuore
Fugge la belua, e Seguono la traccia;

Già Sbigottita, e lassa al gran rumore
De' Schioppi e canni, ferita minaccia
Languida di fuggir, mà oppressa muore.

Sonbahar

Çiftçiler mutluluk veren bereketli hasatı
Dans ve şarkılarla kutlarlar
Ve birçoğunu alevlendirir Baküs'ün likörü
Sonra keyifleri uykuyla sonlanır

Memnuniyet veren ılık hava
Şarkıları ve dansları bırakıyor herkese
Mevsim hepimizi davet ediyor
Huzurlu ve keyifli bir uyku için

Avcılar, boruları, silahları ve köpekleriyle
Şafak vaktinde avlanmak için dışarı çıkarlar
Vahşi hayvan kaçır onlar da izini sürer

Yaralandığı için ürkmüş, sersemlemiş
Tüfeklerin ve köpeklerin gürültüsünden
Tehditkarca son bir kaçış girişiminde bulunur
Ama zayıf düşerek ölür

L'Inverno

Aggiacciato tremar trà neri algenti
Al Severo Spirar d' orrido Vento,
Correr battendo i piedi ogni momento;
E pel Soverchio gel batter i denti;

Passar al foco i di quieti e contenti
Mentre la pioggia fuor bagna ben cento
Caminar Sopra 'l giaccio, e à passo lento
Per timor di cader gersene intenti;

Gir forte Sdruzzolar, cader à terra
Di nuove ir Sopra 'l giaccio e correr forte
Sin ch' il giaccio si rompe, e si disserra;

Sentir uscir dalle ferrate porte
Sirocco, Borea, e tutti i Venti in guerra
Quest' é 'l verno, mà tal, che gioja apporte.

Kış

Donma ve titreme halinde karların içinde
Sert esen korkunç rüzgârın ortasında
Ayakların yere vurduğu bir koşurmaca
Ve dişler tıkırdıyor bu dondurucu soğukta

Huzurlu günler geçiriliyor ateşin yanı başında,
Yağarken yağmur dışarıda
Buzların üstünde yürünüyor ağır adımlarla
Ağır bir yürüyüş buzun üstünde düşme
korkusuyla

Ters yüz olunuyor, kayılıp düşülüyor bir anda
Buzun üstünde bir mücadele ve hızlı bir koşu
Ta ki ayırıp kırana kadar buzu

Duyuluyor demir kapılardan süzülüp gelenler
Siroko, Bora ve bütün rüzgarlar cenk etmekte
İşte buna kış denir,
Her şeye rağmen haz vermektedir

Extended Abstract

Vivaldi's *The Four Seasons* From the Framework of The Annales School

The aim of this study is to deal with Vivaldi's *The Four Seasons* with an interdisciplinary approach. It is aimed to apply a culture-oriented holistic approach to *The Four Seasons* by examining the relationship of the work with geography, climate and society. In order to achieve this, the mentality of the Annales School, which deals with history with an interdisciplinary method, has also been adapted to the field of musicology. This new conception of historiography that emerged in the 20th century is similar to the expectations of the New Musicology movement that emerged in the 1980s. The need to treat music with other disciplines instead of accepting it as an -autonomous- (Beard & Gloag, 2005, p. 92) structure is similar to the historian's goal of benefiting from other disciplines. The model of interdisciplinarity has been adapted from Fernand Braudel (1902-1985) a member of the Annales School. Braudel's (1902-1985) model of geography-climate-society-history has been customized to the dimension of geography-climate-society-music. Qualitative and quantitative data have been analyzed with content analysis.

Priority has been given to geography, climate, city, agricultural activities, disasters and the spirit of the time instead of the composer himself. The relation of the climatic phenomenon, namely Little Ice Age between the 15. and 19. century with the city of Venice and Northern Italy where the work was composed, the spirit of the time, geographical features, agricultural production, urban culture, sonnets describing the concerto verbally and the music itself are the elements that are examined in order to deal with the work in a holistic approach. Sheet music is used to show how environmental factors were reflected in the music concretely. Environmental factors associated with geography, climate and culture have been prioritized in the study. The publications in which Fernand Braudel dealt with the Mediterranean geography by prioritizing the environment, visual data (painting, engraving, 3D image), studies on the climate history of Northern Italy and Venice, climatology treatises' qualitative and quantitative findings have been handled with content analysis to prove the relationship between geography, climate, agriculture, society and music.

Every aspect of Venice has a symbolic significance in the context of dualism. Venice, a city of contrasts, is a fragile region between the mountains and the coast. This geography, which is always in a struggle with the sea, also looks at the mountain ranges that resemble walls. The city tries to survive between two nature figures: The mountain and the coast. In addition to the threat of rising water, St. Marco Square also receives the threatening cold of the Alps which comprises Dolomites, Julian Alps and Dinaric Alps. The fact that Antonio Vivaldi was in such a risky and constantly transforming geography and persistently continued to live in this city, may have caused him to choose nature as a shareholder in his music production. Another factor that stands out together with geography is the climate that builds the character of Northern Italy. In 1654, Medici family established first meteorological network in Florence (Camuffo, Becherini, & Della Valle, 2020, p. 944). Then in 1716, the Academy of Science was established in Bologna and the first meteorological measurements began. In 1724, such studies were carried out at the university in Padua (Comani, 1987; Camuffo, 1984; cited by Camuffo & Enzi, 1992, p. 144). Italians were focused on discovering the climate with all their effort. It was in this atmosphere that Antonio Vivaldi's *The Four Seasons* was published in Amsterdam in 1725. It is claimed that the composition of the work was carried out in Venice during the years 1716-1717, long before the date of its publication (Heller, 1997, p. 171).

The sonnets explaining the music and the notes themselves have been interpreted as indicators, even historical documents, reflecting the fragile geography, harsh climatic conditions associated with The Little Ice Age, social life and people of Venice. This work, which contains clues about the agricultural history of the region as well as climate and disaster history, made it possible to transfer memory of that age through music. The concerto, which can be considered as a concrete indicator of the struggle between nature and human beings, shouldn't be interpreted only with its aesthetic structure. The memory of the disaster it was trying to

convey, has to be evaluated as a supplementary factor of the analysis. The beginning of climate studies in Italy in the 18th century when the work was written can also be considered as a fact related to the spirit of the time. In this context the chronological closeness of the musical work and the climate studies is remarkable. People who were afraid of freezing, flood, storm, famine, extreme heat experienced in Northern Italy and Venice have been reflected in the musical work. Considering the studies on the Little Ice Age, which is thought to have occurred between the 15th and 19th centuries, the relationship between the city of Venice and Northern Italy with the climate is remarkable. For this reason, one of the geographies that the researchers found worthy of research in this context was Northern Italy and the city of Venice itself.

In the light of these data, it can be said that Vivaldi's *The Four Seasons* concertos are not just a product of aesthetic experience to describe the seasons. They carry embedded cultural structure that consist of climate, geography, society, disaster memory and music. In particular, the shepherd in sonnets representing Italian peasants who can be defined as *contadini* reflects the ordeal of the rural man. In addition to them, the carnival and dance culture of the Venetians, who continued to have fun even though severe conditions, became a part of the work. This reality has been interpreted as the natural character of the city, which is directly related to the uneven social life and climatic characteristics of Venice. The hunting culture of the city is also included in the musical work as one of the parts of the structure. Considering all these findings, Sir John Hawkins' definition of "wild and irregular" (1875, p. 837) for Vivaldi's music in his book *Science and Practice of Music* can be re-evaluated in a musicological framework in the context of climate, geography and music. Vivaldi is one of those who witnessed the struggle of climate and geography in Northern Italy. He carried out a cultural memory transfer by musicalizing the geography and climate. Thus, the concerto can be considered as the joint production of human and nature.